

DÁTUM

1989. VII. 24. Hétfő

I/69.

» S MOST A DOLOGRA «

ÁRA: 4,80 Ft

A honvédség annak akarja eladni, akitől kapta

(Írásunk a 3. oldalon)

A tájékoztatás felelőtlensége

Úgy érzem, lassan nyugdíjasellenes hangulat alakul ki az országban. Mintha ők tehetnének arról, hogy munkában elhagyott életük után nehézséget okoz a nemzetgazdaságnak kifizetni nekik a megalázó „vörös segély” (csak pirulva lehet átvenni a csekély nyugdíjat.)

Napokat lehetne polémiázni azon, hogy azok, akik ma már nincsenek aktív korokban, mennyire felelősek mai helyzetükhöz. Sommásan talán csak annyit mondhatunk, annyiban igen, hogy ők voltak az egykori végrehajtók. A pártközpontban, a tervehivatalban, és egyéb helyeken kiagyalt, ma már tisztán láthatóan rossz gazdasági programok sorozatát ők hajtották végre, melynek következménye az elavult mai gazdaságunk.

A mai nyugdíjasok többsége tehát abban hibás, hogy nem elég hatékonyan állt ellent az illogikus törekvéseknek, döntéseknek. (De ki állt ellen?)

Nem tisztázatosan, számszerűsítve hibásak, sőt bűnösök azok, akik a terveket kiagyalták? Akik kísérleti nyulaknak néztek a magyar nemzetet és gazdaságát hosszú időn keresztül. Akik — mindezek ellenére — most élvezik „jól megérdemelt”, kiemelt nyugdíjaikat, ami öt-hatszorosa a „közkatolnának”.

A válasz azt hiszem, nem lehet kétséges. A mai kormányzat és a mai aktív réteg egy dol-

got nem tehet: nem kiálthatja ki bűnösnek a kisnyugdíjasok milliós tömegét, és különbséggel nem taszíthatja nyomorba őket. Azért, mert egyre nagyobb gondot okoz az elfuserált költségvetésnek szerény javadalmazásuk kifizetése. Ha igaz az, hogy az utóbbi negyven évben nem csak hibákat és bűnöket követtek el a vezetők, ahogy azt ma sok esetben szeretik nyilvánítani a régi rend hasznélvezői — akiknek fájdalmas megválni hatalmuktól és kiváltságaiktól — akkor még inkább igaz, hogy a ma nyugdíjasai — természetesen a becsületes többségre értve! — tegnap majdnem mindent megtettek azért, hogy e harmadik haza felvirágozzék.

S hogy miért e füstölgés? Talán Önök is olvasták lapunk szerdai számában az MTI-Pressből átvett anyagot „Nyugdíjba a nyugdíjrendszerrel” címűt, amelyben egy hiba — szándékos ferdtetés? — borzolta fel sok nyugdíjas olvasónk lelkiállását (is). Az egész cikk hangvétele egyhén szólva nem a mai idősebb korosztály gondjairól megértésről tanúskodik, egyik kitétele azonban felháborító. Mint olvasható: „...” hiszen egyenként 100 forint nyugdíjemelés 3 milliárd forint többletköltséget jelent a társadalombiztosításnak.”

Mivel ma Magyarországon két és fél millió a nyugdíjasok száma, a hárommal kezdődő

szám — százzal kell szorozni — eleve gyanús. A két és fél millió százszorosa csak kétszázötvenmillió, és nem két és fél milliárd!...

Magyarul a cikk hamis adat alapján (szándékosan?) félrevezeti az olvasókat, negatív hangulatot kelt a nyugdíjasok egyébként jogos emelési követeléseivel, vagy inkább kéréseivel szemben. Vagy ez is volt a célja?

Persze felhozható mentésként, hogy tévedés van a dolog mögött, de hogy a hibát nem mi követtük el, egyrészt bizonyíték az MTI eredeti anyaga, másrészt az a tény, hogy jó néhány lapársunk ugyanezt az adatot közölte, mint a Dátum. A mulasztás tehát vagy az MTI, vagy a szerző lelkét terheli. Egyikükre nézve sem hízog e tény...

Nem kell bizonygatnom, hogy mekkora a különbség a kétszázötvenmillió és a két és fél milliárd forint között. S ha azok szempontjából nézzük a dolgot, akiknek a bőrére megy a játék, nem csodálkozhatunk azon, hogy az írás többi, egyébként néhány figyelemreméltó részletét már nem veszi komolyan, hiszen akivel egyszer ekkora tévedést már le akartak nyeletni, joggal gondolhatja, hogy a továbbiakban is át akarják verni.

Wagner Dezső

Megbirkózhat-e birodalmi gondjaival a Szovjetunió?

Így törik, úgy szakad

A Szovjetunió a szakadék szélén áll — így minősítette hazája állapotát Andrej Szaharov akadémikus, a Nobel-békedíjas polgári aktivista a hollandiai Groningenben, a múlt hónap folyamán. A nemzetiségi zavargásokkal kapcsolatban hangsúlyozta: a Szovjetunió csak úgy maradhat fenn, ha az egykori Brit Birodalom példáját követve egyfajta nemzetközösséggé alakul át.

A tudós szavainak elhangzása óta csak egy hónap telt el, de ez a viszonylag rövid idő sem szűkölködött olyan hírekben, amelynek ezt az előtt elképzelhetetlennek tartották a magyar újságolvasók. Súlyos nemzetiségi összetűzések Üzbegisztánban, határvillongások két közép-ázsiai szovjetköztársaság, az egyaránt mohamedán lakosságú Tadzsisztán és Kirgízia között, új feszültség Hegyi-Karabahban, fegyveres összecsapások Grúziában — ezek a mindentűt sok halottat és még több sebesültet követelő események olyan köztársaságokban zajlottak le, amelyek eddig korántsem voltak nemzetiségi problémákról ismertek.

Az ilyen jellegű problémák (a tegnapiig érvényes, de ma sem teljesen kiveszett sztalinista szóhasználat szerint a burzsoá nacionalizmus) jelentkezését más köztársaságokban tartották kevésbé meglepőnek: elsősorban a Baltikumban és Ukrajnában. Nos, a Balti-tenger vidékén, Észt- és Lettországon, valamint Litvániában még hevesebben, még nagyobb erővel döngetik-feszítik a szovjet birodalmi rend falait és rácsait, mint a fentebb említett régiókban, csak hogy a balti megmozdulások annyira fegyelmegzettek (mert annyira nagyarányúak és oly szervezettek), hogy nem torkollanak zavargásokba. Más a helyzet Ukrajnában, de erről később szólunk.

Felgyülemlt tektonikus erők

Miért épp most éleződtek ki ennyire a nemzetiségpolitikai problémák és ellentétek? Az okok különbözőek és bonyolultak.

folytatás a 2. oldalon

Abház abház
leigáz?

Az Abház Autonóm Köztársaság Legfelsőbb Tanácsának elnöksége leváltotta Otar Zugbaját, az autonóm köztársaság miniszterelnökét és V. Cugbát, a miniszterelnök első helyettesét. A kormány élére Givi Oncsabadzét nevezték ki, első helyettese pedig V. Mikamba lett.

A Grúz KP Szuhumi területi bizottsága leváltotta Mihail Culadzét és Szaid Tarkilt, a területi pártbizottság titkárait. Megfigyelők szerint a személyi változások háttérben az egy hete tartó abháziai zavargások állnak. A grúz sajtó az elmúlt héten több alkalommal is bírálta az autonóm köztársaság vezetését, mert nem tett meg mindent a véres események megelőzéséért.

Tadzsisz kirgizt üz

Jelentősen csökkent a feszültség Tadzsisztán és Kirgízia határán, miután sikerült megoldást találni az egy hete fegyveres konfliktust okozó határvitára — jelentette ki szombaton Kahar M. Mahkamov, a Tadzsisz KP helyszínen tartózkodó első titkára.

Mahkamov elmondta, hogy a helyi lakosság támogatását élvező tadzsisz-kirgiz vegyesbizottság dolgozik a végleges határ kijelölésén. A bizottság aprólékos egyeztetéssel úgy húzza meg a határvonalat, hogy az egyes gazdálkodók földjei az adott köztársaság területére essenek. A végleges határvonalról kötött megállapodást a Legfelsőbb Tanács elé terjesztik jóváhagyás végett — mondomta a tadzsisz első titkár.

Mint emlékeztet egy hete robbantak ki a zavargások a Batken kirgiz és Iszfara tadzsisz városok közt húzódó 20 kilométeres határszakasz mentén.

A konfliktus háttérben az állt, hogy a határvonal rendezetlensége miatt kölcsönösen előfordult, hogy az egyes gazdálkodók a szomszédos földet művelték meg.

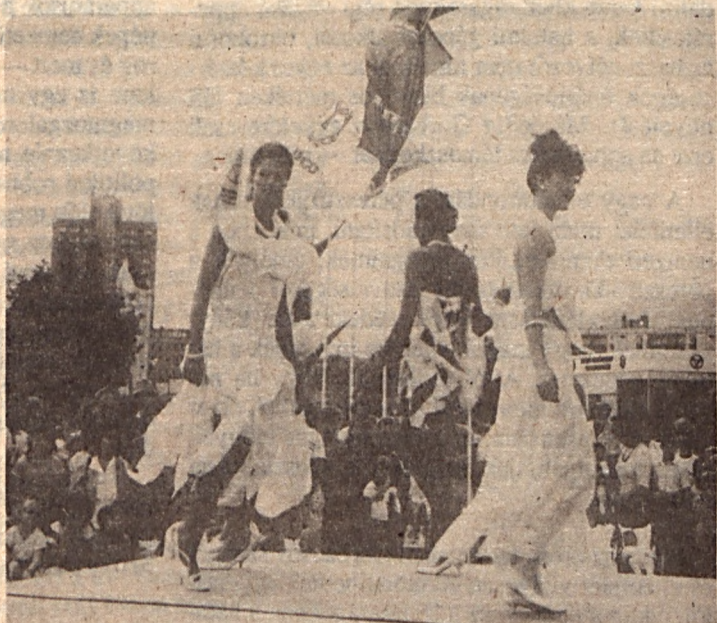
A konfliktus közvetlen oka a közelben húzódó Matcsai-ön-tözőcsatorna tadzsisz oldalon történt elzárása volt. Mint korábban jelentettük, a fegyveres összecsapások során egy ember meghalt, húsz megsebesült. A térségben kijárási tilalmat rendeltek el, amely jelenleg is érvényben van.

Véget ért a 12. Pécsi Ipari Vásár

Siker dollárban, márkában, rubelben

Túlzás nélkül állítható, hogy a 12. Pécsi Ipari Vásár, mely tegnap ért véget, sikerrel zárult. Bár a tényleges pénzügyi mérleg még csak ezután készül el, a vásár egyéb adatai figyelemre méltóak. Tegnap, a zárónapon fogadták a százezredik látogatót, a szerencsés nyertes többféle ajándékot kapott, köztük a „Gondos” kisszövetkezet által felajánlott robogót.

Mindezt Moldván Lászlótól, a vásár igazgatójától tudtuk meg, aki azt is elmondta, hogy az idei PIV minden szempontból túlszámolta a két évvel ezelőt, a tudomásunkra jutott konkrét üzletkötések értéke mintegy hetven millió forintot, négy millió dollárt, kétszázöt-

folytatás a 2. oldalon

Siker dollárban, márkában, rubelben

folytatás az 1. oldalról

venezzer nyugatnémet márkát és kétszáz ezer rubelt tesz ki, jóval többet, mint legutóbb. S az ilyen összejövetelek legnagyobb hasznát természetesen nem csak az itt kötött üzletek, hanem a kapcsolatok kiépítése, az üzleti lehetőségek felmér-

se, a vállalati image kialakítása, s megismertetése adja.

Moldván László közölte, hogy a vásár közönségdíjait az Autóker, a PE-TA szalon (lapunkban bemutattuk), és a „Gondos” kisszövetkezet kiállításai, standjai nyerték, a vásárgazgatóság által alapított „Legszebb Kiállító” kitüntetés

Öt perc egy tizesért

Vásári Nagydíjas a stifolder, a Baranyai Húsipari Vállalat terméke

címetek pedig a Pannónia Sörgyár, és a PE-TA szalon kapta.

— Úgy érezzük, hogy idei rendezvényünk legnagyobb értékét az adja, hogy régióink gazdasági helyzetét méltóképpen képes volt reprezentálni az

idelátogató bel- és külföldi vendégeink számára —, mondta összegzésképpen Moldván László.

— wd —

(fotó: Kapfinger)

A YUGO Florida nem kellett az amerikaiaknak

Szemetes sziget

Kié a Margitsziget?

Megdöbbenve hallgatom a rádiót, hogy a budapesti Margitsziget „szemétben” úszik. Nincs aki a kukákat kiürítse, a szemetet elhordja. A kukásautó hetente csak egyszer jár. A moscsok egy hétig gyűlik tehát.

Magam előtt látom a szemet gyönyörködtető, lelket felüdítő szigetet, ahogyan lassan eltűnik a szemétként, ahogyan moscsokhegygé változik, látom, hogy a kukák környéke hemzseg a légytől, ahogy a kánikulában bűdösödik a levegő a szeméttárolók környékén.

Akkor háborodok föl csak igazán, amikor hallom, a legjobb megoldás a szemét támadásának visszaszorítására az lenne, ha ismét bevezetnék, hogy aki a szigetre akar menni, fizessen — véli az illetékes.

Nem tudom, a sziget használati díjától, mi változna meg? Mennyivel lenne kevesebb a szemét, vagy mennyivel lenne kevesebb dolguk a szemeteseknek? Mennyivel lenne több kuka a szigeten?

Csak azt tudom, akik kispénzűek és csendre, kikapcsolódásra, csevegésre vágnak, azok nem jutnának ki a Margitszigetre pihenni. De nem keresnek fel a szigetet a tőle nem messze lévő Mártírok útján lakó kismamák sem, ha gyermekeiket ki akarnák menteni a füstös utcából, rossz levegőjű lakásaikból. Az emberpalánták is friss levegőre, napfényre vágnak, az anyukák pedig

nem biztos, hogy nap mint nap meg tudnák fizetni a sziget belépti díját, akármennyire is kevés lenne az. Hiszen sokan élnek úgy, hogy nekik még az olcsó is drága.

Valószínűleg, szemetelnik sem ők szoktak, hiszen a sziget büféinek az árát sem az átlagember zsebéhez mérhetik.

Napjainkban lehetőség van vállalkozni. Miért nem adják ki a szigetet vállalkozóknak? Olyanoknak, akik felügyelnék, őriznék annak tisztaságát, s tennének is annak megmaradása érdekében valamit. (Az természetesen az ő dolguk lenne.) Helyette a kirándulás, pihenés lehetőségétől akarnak sokakat megfosztani.

Nem kellene már egyszer megszokni arról a szemléletéről, ha valami nincs, ha valami nem úgy megy, ahogy kellene, akkor az legyen drágább, kerüljön többre! Mintha a drágítás nálunk már varázsszó lenne. Hiszen a belépti díjtól még nem fogják gyakrabban üríteni, összeszedni a szemetet. Senki sem garantálja, hogy a szemetes sziget többé már nem lesz szemetes.

Úgy tudom, a Margitsziget mindannyiunké és maradjon az is! Az illetékesek pedig ez egyszer találjanak már végre olcsóbb és ésszerűbb megoldást a tisztán tartására. A zsebünk helyett egyszer a fejükhez nyúlhatnának. Nem pénzért, hanem ötletért.

Veress

Megbirkózhat-e birodalmi gondjaival a Szovjetunió?

Így török, úgy szakad

folytatás az 1. oldalról

lom támaszai voltak, és konfliktusok ma részben amiatt támadnak köztük és a moszkvai központ között, mert maffiaszerű, korrupt feudális érdekcsoportjaik képtelenek úgy vezetni a gazdaságot és a közigazgatást ezekben a köztársaságokban, ahogyan a Gorbacsov-féle felvilágosult rezsim kívánja és amint a hatékonyság hiányában akadózó, ám a nélkülözések miatt egyre türelmetlenebb lakosság nyomása alá került birodalmi gépezet megkövetelné.

Közép-Ázsiában, ahol modern polgári nemzet államok sohasem léteztek és ahol a nemzetek fejlődése (az orosz gyarmatosítás miatt is) megrekedt a feudalizmus szintjén, a függetlenség emléke is halványabb, mint a Baltikumban. Ám a peresztrojkanak itt is megvan a hatása: a modernizálni törekvő központi hatalom ellenállásra talál, feszültségek gerjednek, amelyeket fokoznak a megnövekedett gazdasági nehézségek. Az iparosítással és birodalmi apparátusokkal betelepült, nemzetiségi tekintetben vegyes népességnek, amelynek soraiban nagyon sok az orosz, összeültközései támadnak az óslakos etnikummal. Bonyolítja a helyzetet azok a népcsoportok, amelyeket a sztálini terror idején erőszakkal telepítettek — idegen testként — ezekben a köztársaságokba, és amelyek vagy vissza akarnak térni ősi területeikre, vagy a körülöttük élő többségi nép akarja visszavenni őket. Olyan népelemek is feszültség forrásai, mint a szórványosan Közép-Ázsiába költözött örmények vagy grúzok, akik mint kereskedők a peresztrojka viszonyai közt szabadabban tevékenykedhetnek, de magukra vonják az elmaradott és szegény helyi lakosság ellenszenvét.

A kaukázusi köztársaságokban megint mások a nemzeti konfliktusok okai. Itt jobbra olyan népek élnek többségi nemzetekként, amelyek — mint az örmények, grúzok — ősi és fényes múlttal s a függetlenség hosszú évszázadaira tekinthetnek vissza. Az októberi kommunista hatalomátvétel követően a huszas évek elejéig itt független, nem-kommunista köztársaságok álltak fenn. Ezek a régebbi és újabb történelmi emlé-

kek a központosított birodalommal szembeni ellenállást, a függetlenedés gondolatát táplálják.

A nagyobb nemzetek között, területükbe ékeződve igen sok kis nép is él azonban a kaukázusi köztársaságokban, vagy — mint a Hegyi-Karabáh örményei — nagyobb lélekszámú nép egy-egy csoportja képez kisebbségi zárványt egy másik nép területén. E kis etnikai csoportokat a helyi többség soraiból kikerült hatalmi elit a régi sztálinista módszerekkel tartja uralma alatt, és ezt a kisebbségek annál is kevésbé hajlandók már némán tűrni, mivel maga Gorbacsov hirdeti és szemlélteti számukra, hogy eljött a változások és a demokratizálás ideje.

Gorbacsov ellen vagy Gorbacsov nevében?

Roppant feszültségek, nemzeti indulatok gyülemlettek tehát föl, és ezeket még nagyobb robbanóerővel telítik a szociális feszültségek, az alacsony életszínvonalat még alább süllyesztő gazdasági nehézségek, amelyek a peresztrojka-ból, az átszervezésből származnak. A helyzet hasonló ahhoz, ami rengések előtt a föld mélyében alakul ki: a változás erői készülődnek, de még kötve vannak, még nem jött el a pillanat, amikor — talán valami jelentéktelennek látszó változás következtében — egyszerre léphetnek működésbe. Akkor aztán egycsapásra átalakítják majd a felszínt.

Gorbacsov legfőbb dilemmája épp az, hogy ha a peresztrojka sikerre akarja vinni, úgy kénytelen épp azokat a centrifugális erőket növelni, amelyek a birodalom széthullását készítik elő. Nem lehet ugyanis demokratizálást prédikálni, és közben a régi központosított, elnyomó rendszer fenntartását szorgalmazni. Gorbacsov tehát nemcsak a párt- és államgépezet konzervatívjai és reformerei közt kénytelen egyensúlyozni, de ugyanakkor a különféle nemzeti követelésekkel kapcsolatos politikájában is kitértelennek kell járnia.

Aligha véletlen, hogy épp a legnagyobb nem-orosz nemzet, az ukrán hallgat csöndesen, holott

az ukrán nacionalizmus nagy múltú és virulens. Néma hallgatását bizonyára a magyarozza meg, hogy Ukrajnában Sztálin halála után is kemény sztálinista módszerekkel fojtottak el minden hangot, ami a nemzeti érzést akarta élesztgetni. A Brezsnyevtől örökölt főbb pártvezetők közül Gorbacsov még mindig tartja Scserbickijt, az ukrán pártfőnököket, és talán nem csak azért, mert az a maga apparátusával különben szembefordulna vele, hanem azért is, mert nem mondhat le Scserbickij szolgálatairól: Ukrajnában rendnek kell lennie, főleg akkor, amikor más köztársaságok berzenkednek. Ha az ötven milliós Ukrajna megmozdulna, az egyszeriben a birodalom végét jelentené.

A bonyolult helyzet nem csak Gorbacsovot állítja nehéz döntések elé, hanem az egyes köztársaságokban jelentkező nemzeti mozgalmakat is. Mert egyfelől igaz, hogy jog, demokrácia és tisztesség egyértelműen azt követelné meg, hogy például a karabahi örmények akarata teljesüljön, másfelől az is igaz, hogy ezt a kis népcsoportot talán lemészárolnák, ha Moszkva Örményországhoz csatolná őket. És ha egyfelől valószínű is, hogy Gorbacsov újabb lelkes támogatókra lenne egy-egy nemzeti mozgalom követeléseink kielégítésével, másfelől az is valószínű, hogy azzal újabb mozgalmakat támasztana a központi hatalommal szemben — másutt. Továbbá: a birodalmi keretekhez ragaszkodó régi vágású apparátusok, a hatalmi gépezet alkotói, birtokosai és haszonélvezői nem tűrnék el az egyes köztársaságok önállóságának bizonyos mértéken túli növelését. Márpedig Gorbacsov egyelőre csak erre az apparátusra támaszkodhat — más nincs.

A nagy ellentmondás: a peresztrojka annak ellenfelei útján kell megvalósítani, miközben a nemzeti demokratikus mozgalmak, amelyek a peresztrojka természetes szövetségesei lennének, önkorlátozásra vagy védekezésre kényszerülnek, hogy maguk ellen ne ingereljék a hatalmi gépezetet. Attól tarthatnak, hogy ha nagyon messzire mennek el követeléseikkel, elveszítik a peresztrojka mai, viszonylagos előnyeit is és kiszolgáltatják magukat a neosztálinista reakciónak.

Amíg az orosz területeken Gorbacsov követői és ellenfelei világosan elkülönülhetnek egymástól, addig a nem-orosz köztársaságokban a hata-

lom birtokosainak lehetőségük van arra, hogy a peresztrojka nevében (annak veszélyeztetését elkerülendő...) tartsák fenn a régi rendet a nagyobb önállóságra vagy épp függetlenségre törekvő nemzetek, nemzetiségek fölött.

Csak az arányok kérdései

Még ha feltételeznünk is, hogy Gorbacsov kész feladni a birodalmat, amire pedig semmi bizonyíték sincs, még mindig kérdéses, hogyan és milyen államépítő erővel jöhetne létre az a fajta nemzetközösség, amire Andrej Szaharov utalt.

Érdekes módon épp a balti köztársaságok adnak némi reményt, ott ugyanis még a helyi kommunista pártapparátusok is a nemzeti autonómia zászlóvivőinek csaptak fel. Ha erre más köztársaságokban is hajlandó lenne a pártapparátus, úgy elkerülhető lenne a birodalom szétfrobbanása, és a fennálló keretek fokozatos, békés átalkításával jöhetnének létre a leendő nemzetközösséget alkotó szuverén köztársaságok.

Csak hogy ennek három súlyos tényező mond ellent. 1. Az oroszok elveszítenék stratégiai és gazdasági szempontból nagy fontosságú peremterületeiket. Az orosz nacionalizmus egyébként is a birodalom fenntartásához kötődik. 2. A balti köztársaságokban azért vállalták fel a helyi pártapparátusok a nemzeti ügyet, mert az ottani kis népek nemzeti léte már valóságos veszélyben forog és mert — emiatt — a párt nélkül és akár el-lene is egy mindenre elszánt, összemzeti tömegmozgalom bontakozott ki. Ha ennek kell bekövetkeznie más köztársaságokban is, akkor a politikai robbanás még a nemzetközösség létrejötté előtt megsemmisíti a Szovjetuniót. 3. Az átalakuláshoz szükséges tömegmozgalmakat nem csak nemzeti követelések mozgatták, hanem szükségképpen politikai követelések is. Minél önállóbbak és szabadabbak az egyes köztársaságok, annál kevésbé kommunista — ez lehet a prognózis. Nagyon kétséges hát, hogy a kommunista hatalmi elit eltűr-e ilyen irányú fejlődést.

Birodalom vagy nemzetközösség — annyi bizonyos, hogy a közeljövő további és egyre súlyosabb nemzeti konfliktusokat hoz majd a Szovjetunióban. Csak ezek arányai kérdések.

Gadó György

Történelmet formálhatnak

A gorbacsovi irányváltásnak és a megújuló magyar kisebbségpolitikai felfogásnak köszönhetően a magyarországi közvélemény egy eddigi „ismeretlen” nemzeti kisebbséggel, a kárpátaljai magyarokkal ismerkedik. (Hosszas magyarázkodás helyett: Kárpátalja, a szovjet politikai és közigazgatási frazeológia szerint Kárpát-tóti terület, a történelmi Ung, Bereg, Ugocsa és Máramaros megyék nagyobbik részéből „összeállt” Ujkeletű ukránjai területi egység. Létrejött, azaz Szovjet-Ukrajnával való „újraegyesülését” állítólag egyhangú népakarat szorgalmazta 1944-ben, ám e tetszetős elméletet az elfogulatlan szemlélő számára kétségessé teszi az ekkor a kollektív bűnösség kedvelt sztalin elve alapján a GULAG útvesztőbe irányított magyar fértilakosság tragikus sorsa. Az előbb említett szemlélőben újra és újra előtökölődik az „illetlen” kérdés: a halálba transzportáltak mi mellett és hogyan vokoltak? Visszatérve a zárójel közlemény előtti frottákhoz, a magyarországi közvélemény, s annak különösen szabócs-szatmári illetőségű része az idén először engedélyezett kishatármenti kedvezményes érintkezés jóvoltából valóban napi kapcsolatba került a kárpátaljai lakossággal. Sérti ugyan a deklaratív és dekoratív internacionalizmus eszményét, ám tudnunk kell, hogy ezt az érintkezést elsősorban a hiánygazdaság mozgatja.

Szovjet oldalról a krónikus és általános áruhiány, Szabolcs-Szatmár felől egyebek között az ott olcsóbb benzín vonzása. Ez utóbbi állítás ugyan most megkérdőjelezhető, előáll ugyanis a szokásos nyári ukránai üzemanyaghiány.

Elvérté feltűnnek ősi helynevek

Kétségtelen, a kárpátaljai magyar kisebbség életében pozitív folyamatok indultak el. Örömmel azonban nem árt azzal is tisztában lennünk, hogy a jó irányú változások az eddigi földreszorított fokozatos megszűnését jelentik. Magyar többségű helységek határában elvérté feltűnnek az ősi helynevek, a helyi magyar sajtó (Kárpáti Igaz Szó, Ungvár, Vörös Zászló, Beregszász) számára engedélyezték a helységek magyar nevének használatát, rendeződni látszik a magyar nyelvű szakközépiskolai, főiskolai és egyetemi felvételizés ügye, előkészületek történnek a magyar történelem oktatására a magyar tanítási nyelvű iskolákban, az államateizmus szigorának egyhültével némileg csökkentek a lelkesutánpótlás gondjai, s az idén megalakult és bejegyeztett a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség. Ennek az alulról szerveződő, ám mégis csak fölülről engedélyezett szövetségnek a létrejötté a felsoroltak közül talán a legfontosabb esemény. Ezek a rövid idő alatt létrejött látványos változások

biztatóak, felsorolásukat néhány részletmozzanattal folytatni is lehetne, sajnálatos azonban, hogy a hiányok jegyzéke sokkal terjedelmesebb. Ennek megkütyítésében éppen a Szövetség lehet a reményünk.

A moszkvai vezetés, talán amiatt, hogy szerep szán a fennhatósága alatt élő kisebbségeknek a szovjet-magyar kapcsolatok egyensúlyjátékában, talán a máshol lényegesen türelmetlenebb és pusztító nemzetiségi viszályok miatt, jóindulattal szemléli a kárpátaljai magyarok törvényisztelő törekvéseit. A központi jóindulat helyi kivitelezése szándékának őszintesége körül azonban már lehetnek kételyeink. Az ukránai felső vezetés, bár igyekszik nem kihívóan viselkedni, az el-

ső titkárral, a 71 éves V. V. Scserbickijjal az élen, Brezsnyev kreáció. Ez mondható el a kárpátaljai vezetésről is, amely buzgón vallotta és gyakorolta a nemzetiségi kérdéssről kialakított brezsnyevi elvet. Nevezetesen azt, hogy a birodalomban nincs nemzetiségi kérdés, ennek következtében kialakulóban van a népeknek egy új társadalmi-történelmi kategóriája: a szovjet ember és a szovjet nép. Ez az elv már világrajöttekor torzszülemény volt, s most, a Brezsnyev-korszak letűntével remélhetően végképp elfeledhetjük. Még akkor is, ha idáig ilyen szellemű elvi nyilatkozatról a Szovjetunióból nem hallhattunk, s ha a szocialistának mondott táborrendszer egy-egy országában ma is rendkívüli

módon rokoszenveznek a homogenizálás elméletével és gyakorlatával.

Nem kétséges, hogy a kárpátaljai magyar lakosság sorsa, lévén, hogy (túl) centralizált birodalomban él, nagymértékben a központi döntésektől függ. Mindezek mellett azonban nem hagyhatók figyelmen kívül a szűkebb szülőföld politikai és nemzetiségi adottságai sem. A hivatalos statisztikák szívesen beszélnek arról, hogy Kárpátalján több, mint 30 nemzetiség él békésen együtt, ám a nagyotmondó propagandisták szinte sohasem közöltek erről szóló részleges kimutatást. (E sorok szerzője tünődik, kik lehetnek ennek a nagyszabású etnikai kavargásnak a képviselői. Az ott szolgáló hivatalos katonatiszti állomány, egy-egy, mondjuk éppen a leszerelés után ott ragadt mordvin, csuvas, tatár, örmény, grúz...?) A térség békéje azonban nem elsősorban rajtuk múlik.

Nemzetiségi alapon — munkatábor

Kárpátalja békés viszonyait az ungi és a beregi Tiszahátat szinte teljesen, valamint néhány máramarosi települést szórványokban meglakó őshonos magyar, s a XIII. század óta az Észak-Keleti Kárpátok vidékén élő ruszin (ukrán) lakosság kiegyensúlyozott, feszültségektől mentes együttélése szavatolhatja. Sajnos ez utóbbiról, maradéktalan harmónia meglétéről ma sem beszélhetünk.

Az okok részletes elemzése helyett — tér és idő híján — csupán néhány tényt említek a közelmúlt és a jelen feszültségeket gerjesztő folyamataiból. Az ukrán (ruszin) lakosság ok-

kal őriz rossz benyomásokat az 1938—39—1944 közötti évek magyar fennhatóságáról. (Erről az időszakról a magyar lakosság is őriz negatív élményeket.) A pár hónapos katonai közigazgatás, a trianoni Magyarországról érkező hivatalnokok értetlen és fölünyes magatartása, az 1939-ben, Lengyelország szétdarabolása folytán létrejött magyar-szovjet közös határ okozta belbiztonsági ideges hangulat, majd a háborús évek viszontagságai nem kedveztek a két nép kapcsolatának. Különösen, hogy az ukrán (ruszin) lakosság a magyarokkal az államrendészet, a határvédelem, s a közigazgatási apparátus képviselőinek képében találkozott. Nem kedvezett önkényeskedő, fölünyeskedő magatartását csak igen csekély mértékben sikerült ellensúlyoznia a kormány szociális intézkedéseinek, s a Teleki Pál és munkatársai által elkészített, ám a katonai körök ellenállásán megbukott kárpátaljai vajdaság koncepciójának.

A magyar lakosság rossz emlékeit 1944 őszén a szovjet csapatok bevonulása alapozta meg, amikor kizárólag nemzetiségi alapon hurcolták munkatáborokba a dolgozni képes férfilakosságot. Nem kedvezett a két nép közötti viszony javulásának a nagyorosz, s a gerjesztett ukrán nacionalizmus, s a kulturális jogfosztottság sem. A viszonylag szabadabb légkört hozó hrucsovi időszak után a hosszús és álmosító brezsnyevi elnyomás következett, amelynek nemzetiségellenes éle egyként sújtotta a magyarokat és az ukránokat. Az elnyomás mértékéről és sú-

folytatás a 6. oldalon

1989. július 24.

D Á T U M

3

Negyvenkét év után ismét szabad kongresszust tartottak Jehova Tanúi

Egymást testvérnek szólítjuk

Július 20-án Budapesten, Szegeden, Baján és Miskolcon tartották kerületkongresszusait Jehova Tanúi vallási felekezet tagjai.

Szerettünk volna néhány prominens személlyel találkozni és interjút készíteni. Az interjú készítése azonban kisebb-nagyobb akadályokba ütköztek, mivel a felekezet tagjainak túlnyomó többsége elzárkózott a személyhez kötött nyilvános szerepléstől. Kérdéseinkkel elsőként egy rendezőhöz fordultunk:

— Ön nem csak mint hívő, hanem mint rendező is részt vesz a kongresszus munkájában. Miért nem járul hozzá ahhoz, hogy nevént kinyomtasassák?

— Úgy vélem, szükségesnek a nevünk hangoztatni, nem a nevünk fontos, hanem az, amit teszünk, ahogy élünk. Egyébként is nálunk nincs főnök és beosztott. Itt minden ember egyenlő, ezért is szólítjuk egymást testvértünknek.

— A háromezer fős gyülekezetet elnézve, úgy gondolom, komoly szervező munkára volt szükség, amely során óhatatlanul is utasításokat kellett adni és azokat végre kellett hajtani. Nem lát ebben valami ellentmondást?

— Ez természetes dolog, az élet velejárója. Úgy gondolom nem mond ellent az előbbi kijelentésemnek.

— Úgy tudom, önöket vallási meggyőződésük miatt — hogy finoman fogalmazzak — súlyosan elmarasztalták. Nem

lehetséges, hogy félelem húzódik meg a névtelenség mögött?

— Kérdése kívülálló számára talán indokoltnak tűnhet, testvéreim többsége azonban súlyos éveket töltött börtönben, meggyőződése miatt, nem hinném, hogy ezek után félelem volna a szívükben.

További kérdésekkel egy idősebb hívőhöz fordultunk:

— Mióta tagja a felekezetnek?

— Nem tartom számon az éveket, talán harminc éve is meglehet.

— Ez idő alatt vallási meggyőződése miatt volt-e összeütközése a hatóságokkal?

— Ó hogyné, négy évet töltöttem börtönben. Megjártam a hírhedt szegedi „Csillagot” is. Gyilkosokkal is együtt töltöttem néhány esztendő.

— Miért kapta ezt a rendkívül súlyos büntetést?

— Miért? Azért, mert nem vagyok hajlandó gyilkos fegyvert a kezembe fogni és embertársamra emelni. Amint látja a törvény nem tesz különbséget gyilkos és védelmező között.

— Ez a megközelítés talán túlságosan leegyszerűsíti a dolgot. A katonai szolgálat a haza védelmére irányul, és nem jár feltétlenül fegyverek használatával. A hazát, az otthonát, a gyengéket védelmezni kell, vagy nem?

— Feltételezem, hogy ön is ismeri a történelmünket. Az elmúlt száz évben hány háborúnk nevezhető a haza védelmének?

Számunkra minden háború, minden erőszak megvetendő. Ha eljutunk odáig, hogy senki sem fog fegyvert a másikkra, nem lesz szükség katonaságra sem.

— Ez a gondolatsor rendkívül magasztos, de nem gondolja, hogy egy kissé utópisztikus?

— Egyenlőre minden biztonnyal, de eljön az idő, amikor valóság lesz.

— Hallgatva az előadásokat, gondban vagyok, mert nehezen tudom követni, sokszor átfedéseket vélek felfedezni. Őszintén szólva — ezért elnézését kérem — kissé elnehezül a fejem. Nem gondolja, hogy ezen a területen is változtatásokra lenne szükség?

— Nem hinném. Felvetésén nem csodálkozom, mert vallásunkat nem lehet néhány óra alatt elsajátítani. Ehhez hosszabb időre van szükség. A matematika tanulást sem a matrix számításoknál kell kezdeni, hanem az egy meg a kettőnél.

Az előadásokat követően egy előadóhoz fordultunk:

— Ön meglehetősen határozottan tartott az imént. Meg van elégedve a hallgatósággal?

— Igen, és engedje meg, hogy megragadjam az alkalmat. Köszönetemet szeretném kifejezni mindazoknak — különösen Miskolc város tanácsának — akik lehetővé tették, hogy 42 év után itt megtarthattuk szabad kerületkongresszusunkat.

— A kongresszust tehát a felekezet sikerének is tartja?

— Feltétlenül sikernek tartom és határtalan boldogságot érzek ezért.

— Az alternatív katonai szolgálatról szóló törvény megoldást jelent-e az önök gondjai-

ra? Rendeződik-e végre az állam és az önök kapcsolata?

— Egyértelműen nem kell válaszolnom. Sajnos az alternatív katonai szolgálatról szóló törvény továbbra is hátrányosan érint bennünket.

Ezen területen még sok a tennivaló.

— Végezetül megkérdezem önt is, adja-e a nevént az elhangzottakhoz?

— Természetesen, Sipos Károlynak hívnak, és megkérem önt arra, hogy korrekt módon, torzítás mentesen és kommentár nélkül tájékoztasson rólunk.

—Balázs—

A hadsereg nem vette csak eladja

Állami lakásokat vesz az állam, jó pénzért

Nagyatádon az MSZMP és a NADISZ városi bizottsága felhívással fordult a Honvédelmi Minisztériumhoz, hogy az üres honvédségi lakásokat adják át a városnak szociális célokra. Levélükre Gábor Ferenc mk. vezérőrnagy válaszolt, aki többek között megírta: „...vizsgáljuk a lakáshasznosítási lehetőségeket, a hosszabb távon is fölöslegessé váló lakások értékesítését tervezzük. A döntés előkészítési munka elősegítése érdekében kérem szíves tájékoztatását a tanács vásárlási szándékáról, igényük esetén az önök által kalkulált térítési díj nagyságáról.”

A válasz kicsit eltér a kérésről, amíg a nagyatádiak átadást kértek — ingyen —, addig a HM eladást ajánl. Mit szól ehhez a nagyatádi pártbizottság, illetve Ormai István a pb. munkatársa?

— A mi alapállásunk az volt, hogy a lakások szociális célra történő hasznosítása csak akkor valósulhat meg, ha ingyen a város tulajdonába kerül-

nek. A HM a maga érdekei alapján értékesíteni akarja a lakásokat. Meggyőződésem, hogy a két szándék valahol találkozik, és valamilyen meg egyezés létrejön.

— Nem mindegy, hány forintnál jön létre ez a találkozás.

— Természetesen, de ez már nem is a mi problémánk, hanem a tanácsé. A levélben szerepel, hogy a HM velük tárgyalna az értékesítésről. Mi a levelet és az ügy további intézését átadtuk a városi tanácsnak, de szívesen segítünk a továbbiakban is, ha tudunk.

*

Folytassuk egy házzal odébb. Mit tett a városi tanács lakások megszerzéséért? A választ Hamvas János tanácselnök adja:

— Már korábban is tárgyaltunk a helyőrségparancsnokkal erről a kérdéssről, de helyben nem tudtak megfelelő felvilágosítást adni. A pártbizottság kezdeményezését ismertük és

egyértettünk vele, mi is szeretnénk, ha ingyen adnák át a lakásokat. Ha ez nem megy, akkor a következő tervidőszakban valamilyen módon fizetnénk is értük — ha megfelelő fizetési feltételeket biztosítanak. Persze, ehhez tudnunk kellene, hogy konkrétan melyik lakásokról van szó, hisz minőségileg óriási különbség van közöttük.

— Itt most állami lakások kerülnek állami kézbe, csak az állam egyik fele közben pénzt kér a másiktól. Ön ha félreteszi a HM iránti loyálisát, mint vélekedik erről?

— Úgy gondolom, hogy az állami lakásoknak két állami szerv között térítésmentesen kellene gazdát cserélni.

— Gondolom, a tanácsnak nincs félretéve felesleges pénz erre a vásárlásra?

— Ha nekünk lenne erre most pénzünk, akkor építeni is tudtunk volna.

Gy. Á.

Az erkölcs szabályrendszer: célja az értékeket károsító cselekedetek meggátálása. Az erkölcs előfeltétele tehát bizonyos értékek meghatározása. Minden értékmeghatározás önkényes, ám csak annyira az, amennyire a nyelv — véletlen s szükségszerűség úgy ölelkezik értékeinkben, mint egykor közös testében Szalmacisz nimfa és Hermaphroditosz.

Az erkölcs — akár a nyelv s mint minden, aminek története van — többféle állapotban haladt át; ha az állapotokat nem egyenrangúaknak tekintjük, hanem a korábbi állapotot alacsonyabb, a későbbit magasabbrendűnek mondjuk, fejlődésről beszélünk. Ha föltételezzük, hogy az erkölcs fejlődéseredmény, azt is állítjuk: nem csak múlttal gyarapodott az idők folyamán.

Ezután azonban föl kell tennünk a kérdést: miben áll ez a gyarapodás? Az értékek erősödésében, netán számbeli gyarapodásában? Vagy valami egészen másban?

Hogyan erősödhet valamely erkölcsi érték? Vagy az öt védő tilalmak, gátlások erősödésével, vagy maguknak az értékeknek értékesebbé válásával. Ám, ha jobban meggondoljuk, egyik eset sem lehetséges. A tilalmak, gátlások ereje ugyanis fordítottan arányos a tudat terjeszkedésével, márpedig az emberiség történetének éppen ez a terjeszkedés az egyik legjellemzőbb vonása. Ami tud-

tosult, az megkérdőjelezhető, s ami megkérdőjelezhető, az gyöngébb, mint a megkérdőjelezhetetlen. Amennyivel tudatosabbak tehát értékítéleteink, annyival gyöngébbek tilalom-félelmeink. Történetünk tehát ily módon nem erősíthette értékeinket.

Válhat-e érték értékesebbé valamely fejlődés során? Semmiképpen nem, hiszen az erkölcsi értékek ideálisak: nem megjelenési formájuk ideális,

hanem lényegük az. A szeretet, mint abszolút érték, nem válhat sem erősebbé, sem gyöngébbé. Az élet nem lehet élethebb, a pietás nem lehet pietásabb: legföljebb a megjelenési formák mérhetők egymáshoz: mint érték-fogalom, minden érték fozkozhatatlan. Ilyenformán sem beszélhetünk tehát erkölcsfejlődésről.

Közelebb állunk az igazsághoz, ha az erkölcsfejlődést az értékek számának gyarapodásával azonosítjuk. Ahogy

ugyanis az emberi társadalmak élettele bővül, ahogy viszonyaik bonyolódhatnak s függőségeik száma nő, úgy növekszik, terjed az erkölcs birodalma is: egyre több dolgot kell védelmébe vennie s egyre több tiltással, szabállyal, törvénnyel kell körültekintenie világát. A törzs erkölcsé meglehetősen exkluzív: csupán a törzs tagjaira, ezek tárgyaira, illetve a törzs szentségeire vonatkozik. (A totemállat és az istenség is tagja a törzsnek.) A törzsön kívül nem lehet bünt elkövetni, mert „odakint” semmi sem bűn. A polisz-erkölcs, amely tulajdonképpen törzsi erkölcs képlekeny s bonyolultabb viszonyok között, szintén sok kívülállót teremt: rabszolgákat, barbárokat, idegeneket: rájuk s tárgyaikra, értékeikre nem terjed ki, jöllehet térben s az embernek tekintett emberek számában messze fölülmúlja a magányos horda erkölcsét. A kereszténység erkölcsé éppen ezért új és forradalmi, mert — legalábbis az eredeti tanítás szerint — katolikus, azaz általános. Minden exkluzivitást nélkülöz: a hitet bárki vállalhatja, a megváltás pedig az „egész” emberiségre vonatkozik.

A kereszténység az első erkölcsfilozófia, amely minden embert embernek, azaz értéknek tekint: tragédiája éppen abban áll, hogy voltaképpen alapjentsége, az általánosság, sohasem érvényesült: kiközösítettek, pogányok, eretneknek népesítik be az általános szeretet világát. Krisztus legfontosabb tanítása: „Minden ember ember: minden ember érték” — századunk tragédiái bizonyítják — pusztába kiáltott szó maradt.

Az erkölcsfejlődés tehát, az értékbirodalom terjeszkedésével azonos. E fejlődés kezdőpontja a közösség önzése, végpontja pedig az egész emberiség szeretete, ám a szeretet sem más mint önzés, csupán annak fejlettebb formája. Az erkölcs ugyanis azért terjeszkedik, mert bonyolódó viszonyainkhoz, nagyobb gazdaságunk fenntartásához egyre több emberre s tárgyra, emberi s tárgyi környezetünkkel való egyre teljesebb együttműködésre van szükségünk: ezért kényeszerülünk kiterjeszteni értékbirodalmunk határait.

S ez az ideális — egyelőre még el nem ért — állapot, amelyben minden ember érték, valóban végpontja-e a fejlődésnek? Terjeszthető-e még tovább az erkölcs, ha már befogta a teljes emberiséget?

Mindenképpen. Hiszen világunk nem csak emberekből áll. Az emberen túl ott a természet három országa: az állatok, növények és ásványok birodalma. Rajtuk is túl pedig a végtelen: a számtalan idegen világ.

Az erkölcs fejlődésének tehát van jövője. Ha megtanuljuk értékek tekinteni mindazt, ami emberi világunkon kívül áll s erkölcsünk védőtörvényeit egy nap ennek az emberen kívüli létnek védelmére emeljük, erkölcsünk fejlődni fog. Az a világ pedig, ahol az ember már az állatokat, növényeket, érceteket, sőt az elemeket is embernek, azaz értéknek tekintti, nem csupán erkölcsösebb, hanem szebb és jobb is lesz, mint ez a kegyetlen, ostobán önző mai.

Magyar László András
Fotó: Czako

A halálbüntetésről

Munkanélküli segélyt a magyar hóhérnak!

A „halálbüntetés eltörléséről”, a július 6-i Dátumban közreadott levél néhány ejnye-bejnyét adresszál a 140 egészségügyi dolgozó részéről az államfői kegyelemgyakorlás tárgyában dr. Straub úrhoz írt nyílt levélhez. A kegyelemgyakorlás tárgyában tehát, és nem a halálbüntetés eltörlése ügyében, mint a kritikus azt felületes olvasata alapján állította. A nyílt levél kérését-ajánlását az „illetékesek” magukévátették. A javaslatban foglalt eljárás mód elfogadásának köszönhetően e napokban a siralomházban vergődő embereknak nem kell hajnalonta lódobogásszerű, döngő léptektől és ébresztgető emberektől tartaniuk, és nem kell az előző délután folyamán nyakvizitet végző ismeretlen urak szokatlan mustárjának szolgálatát sem igénybevenniük.

Az Elnöki Tanács — mint deklarációjából tudjuk, moratóriumszerűen — ma már nem utasít el kegyelmi kérvényt. A nyílt levél kibocsátójának célja ez volt. Elmondhatjuk, hogy e tekintetben tettünk egy lépést Európa felé. Talán a miénkhez hasonló dilemmával küzdöttek a büntetéspolitika civilizálásért küzdők hajdanán, akkor is, amikor egyes európai országokban még kézlevéladás járt a tolvajlásért, másokban pedig már nem. Egyébként akad még a világban ország, ahol ma is ráshuhint a hóhér bárdja a tolvaj jobbára, s hogy ironikusan fogalmazzunk, bizonyára „nem akadt volna aki alternatívát kínált volna a kézlevélbüntetés ellenében, csupán annak egyértelmű elutasítására szorítkoztak” — hogy az elmarasztaló,

inszinuáló levél gondolatmenetét idézzem.

Néhány, ama inszinuáló levélben felvetett, bizonyára szónoki jellegű kérdésre megkísérelnék válaszolni. Ha nem térek ki minden passzusra, abból ne vonassék le az a következtetés, hogy azokkal egyet is értenék. Elnézést kell az olvasótól kérnem, hogy csak úgy tudok válaszolni, ha a válasz előtt idézem az elmarasztaló levél egy részletét, s eme idézetem legelején azt a mondatot, ahol utóbbi a kegyelemkérő, nyílt levelet — gyönyörlendő — citálja. Íme:

„A kivégzések nem csak rendszeresek, de sűrűségükre jellemző, hogy évente több ember is áldozatul esik.” (Eddig a kipellengérezett idézet a nyílt levélből, s most jön a fitymáló hozzászólásban foglalt kritika: (Ez az eufemizmus remeke a nyílt levél mondatai között, egyrészt a több ember, másrészt az áldozatul esik kitételek miatt. Végül is mihez képest több az az ember? S leginkább, kihez-mihez képest áldozat? (Tévedések elkerülése végett közlöm a törvényes, kriminális, súlyosan patológiás személyekről van szó) — fejezi be érvelését a kegyelemkérésre pörölycsapásokat mérő hozzászóló. (Kiemelés tőlem — kb.)

Hát kérem szépen... A nyílt levél bátorodik megfogalmazni — figyelmes olvasás esetén, meg nem izolált és önkényes idézgetés esetén érthetően — hogy „mihez képest több az az ember” (...?). Ahhoz képest, hogy az európai országok többségében a kivégzések létezésének idejében sem végeztek ki gyakrabban embert, mint 5—6

évente egy személyt (kb. ötvenmillió lakosságú országokban!). Több az az ember ezen kívül ahhoz képest is, amit a hatályos jogszabály ésszerű értelmezése esetén, legalább formális jogszerűnek tarthatunk: a jogszabály ugyanis kivételnek rendeli ezt a büntetést, nálunk pedig a legutóbbi hetek rendszerességgel hajtottak végre ilyen ítéleteket. És kihez képest áldozat? Ahhoz képest, ahhoz az emberhez képest bizonyosan, akivel — akár hasonló bűncselekménye dacára sem esik meg — hogy néhány bürokrata és okmányai statisztálása mellett (és csupán az ő jelenlétük mellett, szemben a „barbár” elmúlt évszázadokkal, amikor jelen volt legalább egy egyházi férfiú is, akinek jelenléte az elítélte volt, az ő lelki vigaszát szolgálta, a bűnössége dacára az ő emberi méltóságát tisztelte meg) szóval sivár statisztéria mellett egy ilyen szép júliusi reggelen, mint ez a mai is, a lehető leghivatalosabban széttepi a gerincelejt itt Budapesten, a Kőbányán fekvő Kozma utcában, hogy azután az Állatkertben kimúlt pusztátevő tetemének társaságában az ő tetemét is elkaparják.

A kritikus hozzászólás fentebb idézett, zarárjeles magyarázatáért azonban mégis halálak lehetnek a kegyelemkérő levél kibocsátói. Kiderül a hozzászólásból például, hogy e „közönszervező, kriminális, súlyosan patológiás személyek” esetleg a nem súlyosan patológiás személyekkel szemben is áldozatok lehetnek, nemdebar? Azt akarja jelenteni az idézett mondat, hogy nem kell nagyon

könnyen és könnyelműen megkegyelmezzetni eme emberek halálbüntetése esetén? Alighanem azt jelenti. Akadna talán ember, akinek földbe gyökerezne a lába, ha azt hallaná, hogy éppen egy gyakran súlyosan patológiás emberek problematikájával foglalkozó tudományág mint a levél aláírásából az olvasó számára kiderül: a szociológia egyik képviselője használja a „súlyosan patológiás” jelzőt súlyosbító körülmény érvenek, olyan érvenek, amely pont a patológiás, tehát magyarul kóros, beteg emberek vonatkozásában meggondolatlannak tartaná kivégzésük ilyen-olyan elmellőzgetését...

Tartsuk azonban inkább tanulságosnak, sőt a kivégzések megszüntetése melletti érvelést támogatónak ezt a mondatot: lám, még az ebből a kegyelmet meggondolandónak tartó levélből kiérzhető szemlélet is úgy látja, hogy a patológia, a kórtan fogalmait nem mellőzhetjük el a legszörnyűbb, legirracionalisabb bűncselekmények szövegdékének felfejtése és természetük egészének feltárása után a végre hatékonyabb védekezés kialakítása során, mert nyilvánvaló, hogy az állami ítéletvégrehajtó barbár működése közvetve inkább fokozza és nem visszafogja a bűnözők által elkövetett erőszakhullám tobzódását.

A nyílt levél írói kegyelemért folyamodtak és nem örökérvényű megoldásokat, „komplex programokat” javasoltak a bűnözés kérdéskörre megoldására. Aminthogy a pápa is csak kegyelmet kért a havannai diktátortól, és nem javasolt megoldást a kábítószercsempészet visszaszorítására. Az élet és halál kubai cézárja azonban inkább egy biztatót biccentett a hóhérnak. Lelke rajta!

— kbfc —

Csak a többletmunka után jár

Meddig mehetünk el a jutalmazással?

Figyelemmel kísértem az ideai bizonyítványok osztását. Sok családban volt öröm, míg nem egynél csalódás. Ahol megelégedés volt, ott a gyermek jutalmat kapott, ahol nem, ott szidás, nemegyszer testi fenytetés. Utána pedig az elégedetlenség gyakorta nem a gyermek, hanem az iskola munkájával. Azt igen sok szülő nem veszi figyelembe, hogy gyermekének milyen a szorgalom. Még a bizonyítványban is elsiklanak felette, főleg akkor, ha a tantárgyi osztályzattal általában elégedettek. Pedig szorgalommal sok minden elérhető, a jónál még jobb is lehet. Így a magatartás, szorgalma és tantárgyi jegyek összessége figyelembevételével tanácsos és kívánatos a jutalmazás.

Jutalmazni sokféleképpen lehet. Legegyszerűbb a szóbeli dicséret. Meg lehet — sőt kell is — dicsérni a gyermekét, ha ellenőrző könyvecskéjét megmutatja és abban jó osztályzat van. De akkor is dicséretet érdemel, ha a reabizottakat — nem szükség szerinti, hogy a tanulmányi eredmény legyen — jól, pontosan elvégezte, legyen az a szülő háznál egyszerű házimunka, vagy az iskolában közösségi munka. Néha elegendő egy-egy szó, rövid mondat, adott esetben egy mosoly és fejbólintás.

Jutalmazáskor mit érezzen a gyermek? Elsősorban azt, hogy figyelemmel kísérik munkáját, hogy azzal a szülőknek, de másoknak is örömet szereztek. Dicsérni akkor sem helytelen, ha a végzett munka eredménye

nem tökéletes, de tapasztalható volt a jó szándékkal párosult erőfeszítés.

Mi legyen a jutalom? Sohasem olyan, mely a szülők anyagi erejét meghaladja és a többi gyermekben irigységet kelt, mely otthoni követelőzést vonhat maga után. Persze azért nem jár jutalom, ha a tanuló elkészíti házi feladatát, megtanulja a feladott versszakot. Jutalmazásnak akkor van helye, ha a munka — így a tanulás is — folyamatos, nem hullámozó és a szorgalom sem változó.

A kellő időben elhangzott dicséret hasznos, de negatív hatást lehet elérni az agyondicséreléssel, mert ebben az esetben nem tudja saját teljesítményét kellően értékelni.

Mindezeket summázzva: nem vagyok híve annak, hogy egy-egy ötös feleletet pénzrel jutalmazzanak. De annak sem, hogy jó bizonyítványért a gyermek kerékpárt, magnót, videót vagy egyéb nagyértékű jutalmat várjon. Kapjon egy könyvet, sportszert, hanglemezt.

Milyen jutalmat várjon, ha felnőtt lesz? Mit adjon a munkahely, ha dolgában csak a megszabottakat látja el? Mert jutalmat csak az várhat — de nem követelhet — aki kötelességén kívül többet tesz. A jutalom ilyenkor is legyen arányban a többleteljesítménnyel. Erre nem csak a felnőtteket kell nevelni, hanem már a gyermekeket és nemcsak bizonyítványosztáskor, hanem más alkalmakkor is.

Kiss József

Dubnica titkok nélkül

A csehszlovák Dubnica neve jól cseng a nemzetközi amatőr kerékpáros életben. Gyakran megfordultak és megfordulnak a jövőben is hazánkban, de különösen a Dél-Dunántúlon megrendezett rangos viadalokon. A legutóbbi Gemenci Nagydíjon végleg elnyerték a serleget. Az újabb sikerük perciben kértünk egy rövid interjút Matej Laczó edzőtől.

— Két ászunk Konrad Kurto és Vojtek Breska nélkül is diadalmaskodtak — fiatalokkal. Miképpen tudja úgy megoldani az utódlást, hogy az eredményességben ne legyen törés?

— Egyszerű. Akik eljönnek hozzám, hogy kerékpározni szeretnének, azok közül hamar lemorzsolódik a gyerekek nagy része. Csak azok maradnak meg, akik szeretik is ezt a sportot, és vasakaruk van. Keményen edzünk, de az is lényeg, hogy nagyon sokat. Mondok egy példát.

Amikor jöttünk a Gemenc Kupára, a fiúk 50, a lányok 30 kilométerrel Szekszárd előtt felültek a biciklikre és két keréken érkeztek meg. Hétfőn pedig hazafelé a lányok edzés végett Székesfehérvárig bicikliznek, majd egy könnyű ebéd, és úgy indulunk haza.

— Csehszlovákokhoz méltóan Önök a hegyek specialistái. Ezt kitűnően bizonyítja Jan Zilovec, aki most szerepelt először ezen a versenyen, és máris pályacsúcsot állított fel.

Rajt után, amikor még ott vannak a „sűrűben” a dubnicaiak is.

— Igen, Jan nagyon tehetséges fiú. Már 11 éves kora óta bringázik, többször volt úttörő és ifibajnok, jövőre pedig szeretne indulni a csehszlovák hegyi bajnokságon is.

— Ön három gyermek édesapja. Hogy tudja ezt a rengeteg távollétet a családjával összeegyeztetni?

— A feleségem is biciklis volt, ő is szeret kerékpározni. Amíg a gyerekek kicsik voltak, nem, de mostanában egyre gyakrabban kísér el. A nagyobbik fiam, Josef, már nálunk versenyez, és igen tehetséges.

De ezt nem mint apa, hanem mind edző mondom.

— Idén harmadszor nyerték el a Gemenc Kupát, tehát végleg az Önöké. Mi lesz ezután?

— Mind félve jöttünk, de most már nyugodt és boldog vagyok. A fiúk nagyon bizonyítani akartak egy ilyen ran-

gos nemzetközi versenyen. Mindig azt mondogatták, azért megyünk, hogy nyerjünk. Tavaly és az idén is hatalmas vetélytárs bukkant fel, a Wismut Gera. De eddig még nem sikerült nekik a győzelem. Talán látszik is, hogy a két klub között eléggé kiélezett a verseny. Pályán kívül jó barátok vagyunk, verseny közben pedig „gyilkos” ellenfelek.

— Mit lesz jövőre?

— Újból győzni jövünk.

K. Gy.

„Ne a Rákóczi, hanem a Rákócziért éljenek”

Nem lesz fúzió Kaposvárott

Bizony nagyon mozgalmasak a napok a Kaposvári Rákóczi házatáján. Nemrég pánikszerűen leköszönt a korábbi vezetés, nem kis gubancot hagyva maga mögött. Tovább bonyolította a helyzetet, hogy a Kaposvári Városi Tanács legutóbbi ülése, amely napirendre tűzte a labdarúgó klub ügyét, a tanács tagok nagy része nem jelent meg. Az viszont szerencse, hogy elmarad a szurkolók július 26-ra tervezett felvonulása is, amelyen a tanács épülete előtt akartak demonstrációval határozatot kicsikarni a vérmes szurkolók.

Megjegyezzük, hogy a túlbuzgó szurkolók száma Kaposváron is megcsappant. Ezek közül többen a minap — az egyesületi vezetés megkerülésével — szurkolói gyűlést hirdettek meg. Ezen bizony a hivatalos személyeken kívül alig több mint egy tucatnyi Rákóc-

zi-hívó jelent meg csupán. Igaz, közülük néhányan kedvükre pocskondiázták a Rákóczi volt és több jelenlegi vezetőjét. Érdekes viszont, hogy a kiességért elsődlegesen felelős labdarúgók neveit nem lehetett hallani. Annyi pozitívuma azért feltétlenül volt a szurkolói gyűlésnek, hogy a tervezett demonstrációt lemondták.

A megdöbbenést jelezte, hogy az egyik szóvivő azt követelte: Márton József az egykori játékos, a serdülők sikercsapatának edzője, haladéktalanul vegye át a tisztet a jelenlegi ügyvezető elnöktől. Márton tanár úr viszont nem is gondol arra, hogy otthagyja a katedráját — még, ha elnöki pozícióról is van szó. Úgyfest, zűrzavar uralkodik továbbra is a Rákócziánál? — kérdeztük Hajdu Györgytől a háromtagú ideiglenes vezetőség egyik képviselőjétől.

Veterán kerekesek a világbékeért

Leningrádba érkezett szombaton tizenkét francia kerékpározó, aki „békétúra” keretében eddig két keréken járta meg Belgiumot, Hollandiát, az NSZK-t, Dániát, Svédországot és Finnországot. A béke ügyét demonstráló vállalkozás értékét növeli, hogy korántsem ifjú titánok pedáloznak ország-világon keresztül: a túrázók életkora 63 és 76 év között van, néhányan közülük a második világháború veteránjai.

Mint Leningrádba érkezésük után újságíróknak elmondták: jól bírják a „hajtást”, sőt, úgy érzik, hogy egészségileg csak megerősödtek a guruló járművek nyergében. A szovjet-finn

határtól a leningrádi Testnevelési Kutatóintézet laboratórium-autóbusza kísérte útjukat olyan műszerekkel, amelyek segítenek a regenerálódásban nagyon erőfeszítések után.

Fizikai teljesítőképességüket minden bizonnyal csak fokozza az ügy, amelyért „kerékre szálltak”: a világbéke védelmét hirdetik az általuk felkeresett városokban, s e törekvésük kedvező visszhangra talált Leningrádban is. E történelmi helyen öt napot töltenek: megtekinik a város nevezetességeit és találkoznak leningrádiakkal. A túracsoport néhány tagja azonban már jelezte, hogy folytatni kívánja útját Moszkváig.

— Szó sincs káoszról és ígérhetem, hogy hamarosan rendeződnek a sorok. Már eddig is minden munkaterületet áttekintettünk és ahol kellett, ott léptünk is. Így például „neves edzők” helyett az általunk jól ismert Horváth Miklós — Márton József duóra bíztuk a szakmai irányítást. A felduzzasztott apparátus már a múlté. A jövőben azok dolgozhatnak csak nálunk, akik a Rákócziért akarnak tevékenykedni, nem pedig a Rákócziért élni. Sok szó esik arról, hogy gazdasági csődbe jutottunk. Nem így van! A penzióknak, amely a felröppent hírekkel ellentétben, nem lesz piros lámpás ház, valamint a három buszunkkal folytatott tevékenység gazdaságos. 1989-re, az NB III-ban való működés-

sünk anyagilag, a szerény körülmények között is, de biztosított. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy a városi tanács július 26-i ülésén nem várunk anyagi támogatást. Viszont elutasítjuk a tanácsülés anyagában eddig ismeretlen személy által becsapott az Építő-Rákóczi fúzió gondolatát. Aki ezt a megoldást felvetette, elfeledte a KDSK kényszerfúzió szomorú történetét. Segítségét várunk minden eddigi támogató vállalatától, intézménytől, no és szurkolóinktól. Persze nem csak szavakat — mondotta Hajdu György, akinek nyilatkozata bizonnyal megdobogtatja a Rákóczi minden igaz barátjának szívéit.

K. S.

1989. július 24.

D Á T U M

5

Milan Kundera

BÚCSÚKERINGŐ

21.

Olga belépett Bartleff lakosztályába és szabadkozni kezdett. — Ne haragudjanak, hogy bejelentés nélkül rontok be, de oly borzalmasan kiborultam, hogy nem bírok egyedül lenni. Biztos, hogy nem zavarok?

A helyiségben együtt volt Bartleff, Skréta doktor és a felügyelő. Az utóbbi válaszolt Olgának.

— Nem zavar. A dolog hivatalos részén már túl vagyunk; már csak csevegünk.

A felügyelő úr régi barátom — magyarázta Olgának Skréta doktor.

— Mondja, kérem, miért csinálta? — kérdezte Olga.

— Veszekedtek a fiatalemberrel, akivel járt, és a nővér egyszer csak belenyúlt a retiküljébe, kivett valamit és lenyelte. Semmi többet nem tudunk, és attól tartok, semmi többet nem is fogunk megtudni.

— Felügyelő úr — erősködött Bartleff —, kérem, szenteljen figyelmet annak, amit a jegyzőkönyvbe is bediktáltam. Én Ruzenával ebben a helyiségben együtt töltöttem az utolsó éjszakáját. Talán a legfontosabbat nem hangsúlyoztam ki eléggé. Gyönyörű éjszaka volt és Ruzena mérhetetlenül boldog volt. Ennek az egyszerű lánynak nem volt másra szüksége, csak hogy levegő gátlásait, amelyekkel figyelmen kívül hagyta a környezetét, gúzsba kötötték őt, és egészen más lényévé vált, egy sugárzó lényévé, teli szeretettel, gyöngédséggel és nagylelkűséggel. Önök nem is sejtik, mi rejtőzött abban a lányban a felszín alatt. Mondom Önöknek, hogy az elmúlt éjszaka egy másik életbe vezető ajtót nyitottam ki előtte és ő szomjuhozott rá, hogy megkezdhesse ezt az új életet. De valaki keresztezte az utamat... — Bartleff elhallgatott, majd halkán hozzátette: — Alighanem a pokolbéli hatalmak.

— A pokolbéli hatalmakkal szemben, attól tartok, a bűnügyi rendőrség tehetetlen — mondta a felügyelő.

Bartleff elengedte a füle mellett az ironikus megjegyzést.

— Teljes képtelenség lenne, ha öngyilkosságot állapítanának meg ebben az esetben — folytatta —, értsék meg, kérem! Nem ölhettem meg magát abban a pillanatban, amikor el akart kezdeni élni! Ismétlem, nem engedem, hogy öngyilkossággal vádolják.

— Kedves uram — mondta a felügyelő —, senki sem vádolja öngyilkossággal, már csak azért sem, mert az öngyilkosság nem bűn. Az öngyilkosság nem az igazságszolgáltatás ügye. Nem a mi ügyünk.

— Igen — felelte Bartleff —, az önök számára az öngyilkosság nem bűn, mert az önök szemében az élet egyet jelent a pusztá-

létezéssel. De én, felügyelő úr, nem ismerek nagyobb bűnt. Az öngyilkosság rosszabb, mint a gyilkosság. Gyilkolni lehet haragból vagy haszonlesésből, de még a haszonszerzésből történő gyilkolás is valamiféle eltorzult életszeretet megnyilvánulása. De az öngyilkos az életét, Istennek ezt az ajándékát kacagva hajtja a szemétre. Az öngyilkosság a Teremtő szembeköppése. Én mondom önöknek, megteszek mindent, hogy bebizonyítsam: ez a lány ártatlan. Ha azt állítja, hogy öngyilkos lett, magyarázza meg nekem, miért tette? Milyen indítéka lehetett?

— Az öngyilkosságok indítékai mindig meglehetősen rejtélyesek — mondta a felügyelő —, és ezenkívül nem az én feladatom a felkutatásuk. Nem szabad rossz néven vennie, hogy nem teszek többet, csak ami a kötelességem. Van belőle épp elég, alig győzőm. Az eset ugyan még nincs lezárva, ám már most elárulhatom önnek, hogy nem számítok semmiféle váratlan fordulatra az ügyben.

— Ön meglep engem, felügyelő úr — mondta Bartleff rendkívül fagyosan —, meglep, milyen sebességgel képes pontot tenni egy ember halála után.

Olga észrevette, hogy a felügyelőnek a fejébe szalad a vér. Végtül mégis erőt vett magán, és egy kis szünet után szinte túlságosan is kedves hangon folytatta:

— Na, jó. Akkor nézzük az ön feltételezését, hogy itt gyilkosság történt. Gondoljuk végig, milyen módon lehetett végrehajtani. Az elhunyt retiküljében találtunk egy kis üveg nyugató tablettát. Feltételezhetjük, hogy Ruzena nővér be akart venni egy nyugtatót, de valaki előzőleg beletett az üvegbe egy másik tablettát, amely hasonló külsejű volt és mérget tartalmazott.

— Gondolja, hogy Ruzena nővér a mérget a nyugtató üvegből vette elő? — kérdezte Skréta doktor.

— Ruzena nővér kivethette a mérget a retiküljéből máshonnan is. Így történt volna öngyilkosság esetén. Ha azonban azt feltételezzük, hogy gyilkosságról van szó, akkor nincs más lehetőség, mint hogy valaki beletette a mérget az üvegbe, és a mérgeknek ugyanolyan alakja volt, mint a gyógyszerek.

— Ne haragudjon, hogy ellenkezem — mondta Skréta doktor —, de nem olyan könnyű alkaloidból ugyanolyan formájú tablettát készíteni. Erre csak olyanvalaki lehetett képes, aki hozzáfér a tablettapréselő géphez. Itt ilyen lehetősége senkinek nincs.

— Azt akarja mondani, hogy itt a környéken senkinek nincs rá lehetősége, hogy ilyen formájú tablettát készítsen?

— Ezt azért nem mondanám. De nagyon körülményes lenne.

— Nekem most az is elég, ha egyáltalán fennáll ez a lehetőség — mondta a felügyelő, és folytatta. — Gondolkodjunk tovább, kinek volt érdeke, hogy ez a lány meghaljon. Nem volt gazdag, hogy haszonlesésből végeztek volna vele, azt tehát kizárhatjuk. Kizárhatjuk a politikai vagy kémtevékenységgel összefüggő indítékokat is. Maradnak tehát az intím természetű motívumok. S kikre gyanakodhatunk ez esetben? Elsősorban a szeretőjére, akivel halála előtt éles vitája volt. Gondolják, hogy ő tette bele az üvegbe a mérget?

A felügyelő kérdésére senki sem felelt és a felügyelő mondta tovább.

— Én nem hiszem. Az a fiú ugyanis még mindig harcolt ezért a lányért. El akarta venni feleségül. A lány terhes volt tőle. És ha még más is lett volna az apa, az a fontos, hogy ő meg volt győződve a saját apaságáról. Abban a pillanatban, mikor megtudta, hogy a lány el akarja véteni a gyereket, kétségbeesett. De ne feledjék, kérem, hogy Ruzena az AB-bizottságról jött vissza, nem a küretől. A mi kétségbeesett hősünk számára még semmi sem volt elveszve. A magzat még ott volt a lány méhében, és ő hajlandó volt mindent megtenni, hogy megmentse. Abszurd gondolat, hogy megmérgezte volna, amikor semmire sem vágyott jobban, mint arra, hogy vele élhessen, és hogy a gyerekeknek az apja lehessen. Mellesleg a doktor úr megmagyarázta nekünk, hogy ilyen tabletta-alakú mérget beszerezni egy közönséges ember számára nem egyszerű feladat. Hogyan jutott volna hozzá ilyesmire ez a naív fiú, akinek semmiféle társadalmi kapcsolata nem volt. Meg tudják ezt nekem magyarázni?

Bartleff, akihez a felügyelő ezeket a kérdéseket intézte, megvonta a vállát.

— De nézzük a többi gyanús személyt. Itt van ez a trombitás a fővárosból. Néhány hónapja megismerkedett az elhunytal. Nem tudjuk, és már sohasem fogjuk megtudni, mennyire volt bizalmas természetű az ismeretségük. Ám ahhoz mindenesetre elég bizalmas volt, hogy az elhunyt meg merje kérni, hogy magzatát ismerje el a sajátjának, és kísérje őt el az AB-bizottság elé. Hogy miért éppen őt kérte meg és nem valaki helybéli? Ezt nem nehéz kitálatni. A városka minden nős férjja félt volna, hogy elterjedjen a híre, és outhon bajba kerül. Ilyen szolgálatot csak olyan személy tehetett neki, aki nem idevalósi. Mellesleg annak a híre, hogy egy neves művészről vár gyereket, a nővér számára még hízelgő is volt, a trombitásnak meg nem árthatott. Úgy ítéljük meg tehát, hogy Klíma úr ezt a szolgálatot nyugodtan elvállalhatta. Miért kellett volna ezért meggyilkolnia ezt a szegény nővért? Hogy Klíma lett volna a születendő gyermek valódi apja, ez — mint a főorvos úr megmagyarázta — nem valószínű. De a vita kedvéért vizsgáljuk meg ezt a lehetőséget is. Tegyük fel, hogy csakugyan Klíma volt a gyerek apja és ez rendkívül kellemetlen volt számára. De mondják meg, ugyan miért ölte volna meg a lányt, ha egyszer az már belement a küretbe, sőt már a hivatalos jóváhagyás is megvolt hozzá? Ön szerint, Bartleff úr, van rá valami okunk, hogy Klíma tartsuk gyilkosnak?

— Önök nem értenek engem — mondta Bartleff csöndesen. — Én senkit sem akarok villamoszékbe ültetni. Csak Ruzenát akarom tisztázni az öngyilkosság vádjáról. Mert az öngyilkosság a legsúlyosabb bűn. Mert még a fájdalommal teli életnek is megvan a titkos értéke. Mert az élet még a halál küszöbén is nagyszerű lehet. Az, aki sohasem nézett a halál szemébe, az ezt nem tudja, de én, felügyelő úr, én tudom. És ezért mindent megteszek, hogy bebizonyítsam: ez a lány ártatlan.

folytatjuk

nevű kedves olvasóinkat

A Kinga a Kunigunda név régi magyar becézője. A Kunigunda germán eredetű név, a latin Cunegundis, a német Kunigunde magyar változata, jelentése: nemzetiségének harcosa.

Védőszentje Kinga, IV. Béla királyunk leánya, Szent Margit és Boldog Jolánta testvére. Férfjével, Szemérmes Boleszló lengyel királlyal egyetértésben tisztasági fogadalmat tett, együtt gyakorolták az imádságot, a vezeletést, az alamizsnálkodást és a szegény betegek ápolását.

Férje halála után az ószandeci (Krakkótól délkeletre) klarisszák közé lépett, s ott is halt meg, mint főnök 1292-ben.

A Nap két: 5.12 órákor
nyugszik: 20.30 órákor

A Hold két: 22.54 órákor
nyugszik: 12.14 órákor

Méhészek Figyelem! Megkezdjük az ATKACID párolgató kenőcs forgalmazását. Az ATKACID a VARROA JAKOBSONI MÉHATKA kezelésére, megszüntetésére alkalmas készítmény. Az ATKACID 1 kg-os kiszáradt azonnal megvásárolható. Szövetkezetünkönél. Cím: ROMBOID Ipari és Szolgáltató Kiszövetkezet Szekszárd, Cseri J. u. 70/A. Telefon: 74/16-921.

A Bokage Big-band Tolnában és Baranyában

Mint már beszámoltunk lapunkban, a Szekszárd Big-band júniusban koncertezett az NSZK-beli Bochtolban.

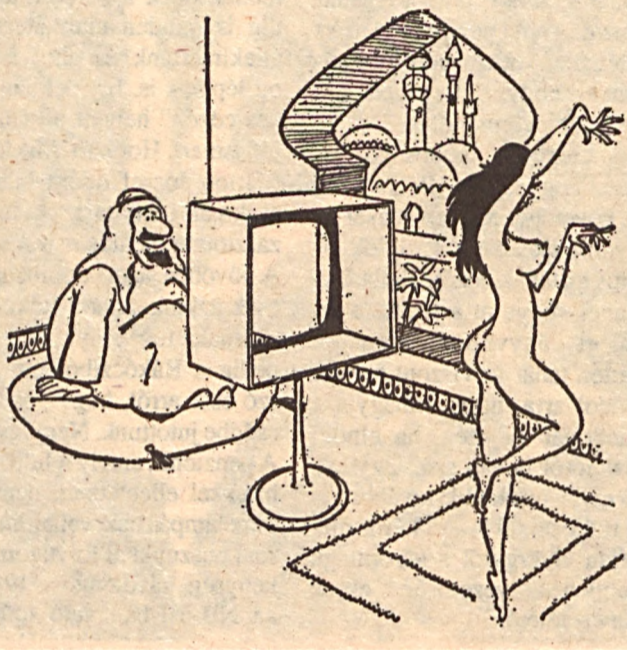
Az 6 látogatásuk most adja vissza az ottani Bokage Big-band.

Az együttes hétfőn délután érkezik Tolna megye székhelyére, s a bemutatkozó koncertjüket a következő napon, azaz július 25-én 16 órától tartják közösen a Szekszárd Big-banddel a Babits Mihály művelődési központ előtti téren — rossz idő esetén a színházteremben. Július 27-én délután két órától Dombóvár-Gunaras lesz a fellépésük színhelye, a strand területén egy óra szórakoztató zenei programra várják az érdeklődőket. Pécssett, az iparos házból július 28-án 12 óra 30 perckor lépnek fel, majd augusztus 1-jén Szekszárdon, a Skála áruház parkolójában adnak műsort délután 4 órától. A koncertek ingyenesek.

— Tájfűn söpört végig a kínai Kanton tartományon. A trópusi viharban huszonnegyen vesztek életüket, heten eltűntek és több, mint százan

megsebesültek. 86 000 lakóház dőlt össze 13 helyiségben. Az anyagi károkat mintegy 800 millió jüanra (216 millió dollárra) becsülik.

SZÖVEG NÉLKÜL

Balatoni moziműsorok hétfő, kedd

Siófok Május 1: A sárga folyó harcosa (17.30), Vámpírok éjjel (Videokivétel 19.30), **Kertmozi:** Krokodil Dundee 2. (21), Bűnvadások (23); **Balatonboglár:** Moonwalker (20), Vörös zsaru (22); **Balatonlelle:** Fedett kertmozi: Robotzsaru (21), Vérbeli hajcsa (23); **Balatonföldvár:** Fedett kertmozi: Nindzsák harca (20.30), A hekus (22.30); **Balatonfenyves:** Fedett kertmozi: Magányos zsaru (21), A légy (23); **Balatonmária:** Robotzsaru (19.30, 21.30); **Balatonszárszó:** Fedett kertmozi: A kém, aki szeretett engem (21), Omen (23); **Balatonszemes:** Fedett kertmozi: A hekus (21), A légy (23); **Fonyód:** Kertmozi: Szuperhekusok (21, 23); **Zamárdi:** Fedett kertmozi: Beverly Hills-i zsaru (21, 23).

Gandhi esete a mérgekigyóval

Mérgekigyó okozott pánikot az indiai miniszterelnök rezidenciájában.

A nem mindennapi eset előzménye, hogy két pénztelen fiatalember Gandhi támogatását szerezte volna kém munkájához, a kigyóbűvöléshez. Ennek a támogatásnak az ügyében mentek a miniszterelnök rezidenciájához, aholis „munkaeszközük” valahogy kiszökött kosarából.

Az örök nem a kobrát, hanem a két fiatalot kapták el, akik már csak a rendőrségen számolhattak be terükről.

Mentségükre szól, hogy a miniszterelnök rezidenciát rendkívül éber és szigorú őrség vigyázta azóta, hogy Radzsiv édesanyját, Indira Gandhit, a néhai miniszterelnök-asszont itt ölték meg — tulajdon testőrei.

APRÓHIRDETÉS

Biohumuszgillszta eladó. Szenté Ferenc Szekszárd, Alkotmány 7. IV/10.

BMW 315-s piros 1982-es évjáratú, TV frsz-u eredeti állapotban extrákkal stírgősen eladó. Pinter István Csaba Balatonudvari, Kis u. 1.

Jó minőségű vörösbort eladó. Villány, Tolbuchen u. 34. tel.: 60. Érdeklődni: az esti órákban.

Szakadát, Petőfi út 181. alatti családi ház azonnal, olcsón eladó. Érdeklődni minden nap 15 óra után a 185-szám alatt.

Biztos befektetés, kiváló minőségű biogillszta kis- és nagy tétel-

ben eladó. Ár: megegyezés szerint. Szállítás ingyenes, és azonnal. Érdeklődni: délután 17 órától. Cím: Balatonföldvár, Zrínyi M. u. 22. Telefon: 84/40-804.

MTZ 50-es traktor most vizsgázott, háromszögű rendszámra, jó állapotban eladó. Bonyhádon, Móra F. 42.

Használt Trabant gépkocsit olcsón eladok. Kölesd, Vörös Hadserg 17.

BARKAS és Szamara eladó. Bárdos, Pécsvárad, Munkácsy u. 38. Telefon: 262.

Ukránok(ruszinok) és magyarok

Történelmet formálhatnak

folytatás a 3. oldalról

lyáról lehet vitázni, de tény, hogy a központi politika itt is hatékonyan működött a megosztás birodalmi elvét. A sérült ukrán nacionalizmus, s annak helyi, kielégületlen kárpátaljai változata megtévesztettségében szívesen fordult a kisebb ellenállás, a magyarok irányába. Javulást e tekintetben, legalább s kibeszélhetőség szintjén csupán az utóbbi esztendő hoztak. Továbbra sem kedvez azonban a kapcsolatoknak az ukrán (ruszin) lakosságnak a magyar településekre való, korábban ösztönzött és szuggerrált, ma már spontánnak mondható beköltözése. A Magyarországra, vagy a közeli városokba jobb munkakalkalmak reményében települő magyarok helyébe igen gyakran ukránok (ruszinok) kerülnek. S ez, a magyarság számára kedvezőtlen népmozgás azzal látszik negatív módon tetőződni, hogy az újonnan települtek egyre kevésbé érzik szükségét a helyi viszonyokhoz való egészséges alkalmazkodásnak. Nem alakul ki — az eddigi évtizedek magyarellenes propagandája folytán egyébként logikusan — a természetesnek vélhető két-nyelvűség. Feszültségforrás az is, hogy a betelepülők közül, a korábbi évek gyakorlatának folytatásaként egyre többen kerülnek a közösségeket gazdasági és politikai téren irányító szervek élére, vagy azok vezetősebe. S ez a jelenség nemzeti-ségi vonatkozásain túl a jó érte-

lemben vett helyi érdekűséget is sérti, hiszen legjobb szándékai mellett sem lehet jó képviselője egy település érdekeinek az, aki frissen, esetleg egy-két évtizedbe került mostani lakhelyére.

Mutatkoznak azonban ígéretes jelei is a nemzetiségi megbékülésnek. Az ukrán (ruszin) értelmiség egy részének jóindulata idáig is ismert volt, s ezt az érzületet fölerősítheti a nemrégiben alakult ukrán Sevcsenko Anyanyelvi Társaság tevékenysége. Az ukrán nyelv és kultúra védelmére és ápolására szövetkezett társaság kárpátaljai tagozata szép gesztussal támogatásáról biztosította alakuló ülésén a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetséget. Szorgalmazni kívánják az együttélés korábban természetesebb velejáróját, a két-nyelvűséget, s kezdeményezőként léptek fel a magyar kulturális és szellemi értékek megőrzésében. Alapszabályzatában a magyar szövetség is hasonló elveket hangoztat: az anyanyelv és az anyanyelvi kultúra védelmét nem az ukránsággal szemben, hanem velük együtt, egymás törekvéseit támogatva képzelik el. A két nemzettest kölcsönös törekvése e tekintetben szinte páratlan a mai Szovjetunióban. Ezek a törekvések beteljesülését esetén történelmet formálhatnak, s egyben példát adhatnak más, forrongó térségek lakóinak is.

Tóth István
(fotó: ka)

KÖSSUTH RÁDIO

8.20: A hét zeneműve Mozart: B-dúr vonósnygyes K. 589. 8.50: A hét költője: Károlyi Amy. 9.00—11.00: Napközben. 11.00: Romantikus kamaramuzsika. 11.31: A kolorádóbogár. 12.40: Rólunk van szó! 12.45: A szója. Trebitsch Péter műsora. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.10: Szegények. Örley István novellája. 14.34: Szanzipódium a nyárról. 15.00: Szépirodalmi Figyelő. 15.30: Szanzipódium. 16.00: Tizenhat óra. 16.10: Szívesen hallgattuk. 17.00: Eco-mix. 17.30: Egressy Béni nótáiból és verbunkos muzsikájából. 18.00: Mese-zene gyerekeknek. Halász Judit énekel. 19.15: Válasszon magának ellenfelet. 19.45: PAF-műsor. 20.15: Egy rádiós naplójából. 21.20: Amiről a világ vitatkozik. 21.50: Gong. 22.00: Hírvilág. 22.33: Halló, itt vagyok! 23.30: Zenekari muzsika.

PETŐFI RÁDIO

8.05-9.00: A Gyermekrádió műsora. 8.05: Ki kopog? 8.25: Nyitnők. 8.55: Muzsikáló természet. 9.05: Nóták. 9.40—11.00: Rivaldafényben. Közben: 10.25—10.30: Arról van szó... 10.50: Láttuk, halottuk. 11.05: Világújság. 11.10: Térkép és útravaló. 11.30: Balatonrádió. 12.10: Népek zenéjéből. Közben: 12.25: Kis magyar néprajz. 12.30: Népdalcsokor. 13.05: Miska bácsi levelesládája. 14.00: Kettőtől ötig... 17.05—21.00: Nyáriidő. benne: 17.30: Ötödik sebesség. 18.30: Pop-regiszter. 19.05: Sportvilág. 19.30: Daráló. 20.00: Sikerlista. 21.05: Alma és fája. 22.05: Rockújság. 23.15—0.14: Debreceni Dzsessznapok '89.

BARTÓK RÁDIO

9.06: Osváth Júlia operafelvételeiből. 9.33: Zenekari muzsika.

10.40: A Rádió Dalszínháza. Családod, családom, családuknak. Zenés komédia. 11.31: Philip Jones részűvós együttesének felvételeiből. 12.02: Évszázadok zenekari muzsikája. 13.05: „Az ábrándozó” Zenés beszélgetés Toto Cutugnoval. 14.00: Varsói Ősz — 1988. 15.26: Zenekari muzsika. 16.00: Labirintus. 16.15: Kilátó. 17.00: Új lemezeinkből. 17.31: Nagy siker volt! A Magyar Rádió Országos Fafűvőversenye győztesének hangversenye a Magyar Nemzeti Galériában. 18.30: A hét zeneműve. 19.05: Donizetti: Don Pasquale. Háromfelvonásos opera. 21.00: Fischer Annie zongorázik. 21.49: Barokk zene. 22.46: Magyar zeneszerzők.

TVI

9.00: Képjóság. 9.05: Tévétorna nyugdíjasoknak. 9.10: A szerencselovag. NSZK-csehszlovák tévéfilmsorozat. 10.10: Delta. 10.35: A HÉT. 11.35: Képjóság. 17.00: Hírek. 17.05: Déli videóújság. 17.15: Hírek román nyelven. 17.20: Berkes Péter: Utánam srácok. Gyermekfilmsorozat. 17.50: Műsorajánlat. 17.55: Egy szó, mint száz. 18.40: Három nap tévéműsora. 18.45: Reklám. 18.50: Esti mese. 19.00: Új cim-cim. 19.20: Reklám. 19.25: Közlemények. Műsorajánlat. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Derrick. NSZK bűnügyi tévéfilmsorozat. 21.05: Panoráma. 21.55: Forradalomról forradalomra. Dokumentumfilm. 22.55: Híradó 3.

TV2

17.25: Képjóság. 17.35: TV2. 18.00: Hétfőn hatkor. 18.25: Gyerekeknek. 18.50: Hatoslottó-sorsolás. 19.00: A Forsythe Saga. Angol családregény. 19.50: TV2. 20.00: Közveti tévéstúdiók. 20.55: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2.

21.30: Telesport. kb. 23.00: TV2. Napzárta.

SKY CHANNEL

6.30: Üzleti hírek. 7.00: DJ Kat Show. 9.30: Panel Pot Pourri. 11.00: Sullivanék. Filmsorozat. 11.30: Sky-krónika. 12.30: Gondfórum. 13.00: Egy másik világ. Amerikai filmsorozat. 13.55: Landscape Channel. 14.50: Változó világ. Filmsorozat. 15.45: Szeretni. Filmsorozat. 16.15: The Lucy Show. Vígjátéksorozat. 16.45: Fürtöcske. Rajzfilmsorozat. 17.00: Visszaszámlálás. 18.00: Eurosport. 1.30: Landscape Channel.

SUPER CHANNEL

7.00: Hírek. 7.10: Időjárás. 7.15: Üzleti hírek. 7.45: Hírek. 7.55: Időjárás. 8.00: Egyveleg. 15.30: Chart Attack. 16.30: Forró drót. 18.30: Off the Wall. 19.30: Foley Square. Vígjátéksorozat. 20.00: High Chaparral. Westernsorozat. 20.55: Cassie and Co. Bűnügyi filmsorozat. 21.50: Világhíradó, időjárás. 22.00: Természetfilmsorozat. 23.00: Vadvilág. Természetfilmsorozat. 0.00: Hírek, időjárás. Egyveleg.

TV5

16.05: Riportok. 17.00: Sportmagazin. 18.05: Hírek, időjárás. 18.10: Pihenőidő. 18.30: Vágató képelet. 19.00: Számok és betűk. 19.30: Kalandok naplója. 20.00: Nyári varieté. 21.00: Újvilág. 22.00: Tv-híradó. 22.30: Időjárás. 22.35: Kirándulóutak. 23.00: Aktualitások. 23.50: Vendégségben Frednél. 0.50: Műsorzárás.

SATI

6.00: Jó reggelt a SATI-gyel! 9.00: Hírek, időjárás. 9.10: Kortanuk. 9.35: A valódi szelleműzők. Rajzfilmsorozat. 10.00: Hírek, időjárás. 10.05: Közkórház. Családsorozat. 10.50: Öletlek konyhatündé-

A legifjabb világkerülő

Megvalósult Tony Aliengena nagy álma: a világ legfiatalabb pilótájaként körberepülte a világot. A tizenegy éves amerikai fiú szombaton Cessna típusú repülőgéppel hazakerült és leszállt a kaliforniai Santa Anában.

A nagy vállalkozás tehát sikerült: a fiú — édesapja kíséretében — Centurion gépén átszelve az Egyesült Államokat és a Szovjetuniót. Tony volt az első nyugati sportrepülő, aki engedélyt kapott a szovjet hatóságoktól a Szovjetunió területének átrepülésére.

A hét hetes út nem volt izgalmaktól mentes, hazafelé az alaszakai Golovin városkában, a kifutópályá végén lezuhant és felrobbant a kisfiú repülőgépe. A balesetet a gépben ülők könnyebb sérülésekkel megúszták. Tonymak sem kellett feladnia tervét, mert kölcsöngéppel visszatérhetett az indulási helyére.

Az amerikai szabályok nem kötik meg, hogy hány éves korban lehet repülőt vezetni. Tony hét éves korában szállt először gépre, kilenc évesen már a legfiatalabb pilótaként átrepülte az Egyesült Államokat. Ahhoz, hogy ő legyen a világot megkerülő legfiatalabb pilóta, mostani útján minden le- és felszállást sajátkezűleg kellett végrehajtania. Édesapja a másodpilóta ülésben — jó apa módjára — a tanácsadó szerepét töltötte be.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIO

1. műsor: 15.00: Oktatóműsor. 15.30: Hírek. 15.40: Rádás-program. Éjszakai műsor ism. 16.30: Magyar híradó. 17.40: Műsorismertetés. 17.45: Hírek. 17.55: Tv-naptár. 18.05: Számok és betűk. 18.25: Látókör. 19.10: Időjárás. 19.13: Hírek külföldi turistáknak. 19.18: Rajzfilm. 19.20: Tv-napló I. 19.53: A mai sport. 20.00: Drámaest. 21.05: Komolyzenei műsor. 21.50: Tv-napló II. 22.10: Rádás-program. Éjszakai műsor. Hírek külföldi turistáknak. 0.10: Hírek. 0.15: A keddi műsor ismertetése.

2. műsor: 19.30. Tv-napló. 20.00: Párhuzamok — külpolitika. 20.45: Hírek. 20.52: Időjárás. 20.55: Kis koncert. 21.15: Takard el az arcát. Filmsorozat. 22.10: Perspektívák. 23.40: A keddi műsor ismertetése.

A Sky Channel, a Super Channel, a TV5 és a SATI műsorát részletesen közli a Telehold.

Tor vagy szerenád?

(fotó: Györffy)

Szobrok Villányból Vácra

A maga nemében egyedülálló művészeti program megvalósítására kötött szerződést a Váci Városi Tanács és a baranyai alkotótelepek irodája. A szakmai zsargonban „váci project”-nek nevezett vállalkozás célja a három kilométer hosszú váci Duna-part és a hozzászóló terület rendezése, műalkotásokkal való díszítése. A mecénatura egy új érdekes formája született meg a váci tanács és a baranyai alkotók közötti összefogása nyomán. Ilyen jellegű művészeti programra nem volt még példa hazánkban.

Vác arra törekszik, hogy a Duna-part olyan arculatot kap-

jon, amely méltó a város történelmi múltjához és jelenlegi rangjához. Most ugyanis rendezetlen, elhanyagolt, teljességgel kihasználatlan ez a terület.

Am a program megvalósításához súlyos milliókra volna szükség, amivel a váci tanács nem rendelkezik. Nagyszerű ötletnek bizonyult viszont a baranyai alkotótelepekkel való együttműködés. A Villány közelében magasodó Szársomlyó-hegyen — mint ismeretes — nyaranta szobrásztelep működik, ott készítik el a Vácnak szánt kőplasztikákat.

Reichelsheimi táncgyűttes Nagymányokon

A kultúra közös nyelvén

Péteken este érkezett az amatőr táncgyűttes Reichelsheimből Nagymányokra a német nemzetiségi táncsoport vendégeként. Másnap, szombaton gazdag program várta őket a községben, ahol a tanácselnök köszöntője után vendéglátóik Váraljára kirándultak velük.

Kora este, hét órakor kezdődött a közös műsor a nagymányoki szabadtéri színpadon.

Színepompás ajándékműsort adtak a reichelsheimiek: tréfás hangulatú, játékos, bohókás táncokkal, köztük egy nagyon látványos arató táncal szórakoztatták a kíváncsi közönséget. A vendéglátók ugyancsak bemutatták, mi az amit megőriztek őseik kultúrájából. Különös színt, varázslatot adott az estének az izményi székely együttes műsora: bizonyítva, hogy a zene, a tánc, a kultúra nemcsak összeköti az azonos

nemzetiségűket, de hidat is épít a más nemzetiségűek közé.

Vasárnap reggel német nyelvű szentmise várta a templomba járókat és a német vendégeket Nagymányokon. Ebéd után Lengyelre látogattak a reichelsheimi táncosok, ajándék műsorukat az ottaniak is szeretettel fogadták.

A mai napon Budapesttel ismerkednek. Kedden Szekszárd nevezetességeit nézik meg, este pedig a Kelle-Holba látogatnak. Szerdán Pécs és Harkány látóúton gyönyörködnek. Csütörtökön a Velencei-tóhoz viszi őket a busz, s után indulnak haza.

Egy évvel ezelőtt fordított volt a helyzet. Akkor az NSZK-beli reichelsheimi táncsoport tagjai a nagymányoki hagyományörző német nemzetiségi együttest látták vendégül.

veress

Balaton Kupa, kézilabda torna

A nőknél egy régi, a férfiaknál egy új győztes. Hét női és hét férfi csapat részvétel tegnap délután befejeződött Fonyódon, az idén 30 éves jubileumához érkező kézilabda torna. A nőknél a most már Herz-

FTC néven szereplő együttes megvédte tavalyi elsőségét.

A férfiaknál az Ózdi Kohász NB I-es csapata nagy csatában nyert (22-21) Komlót legyőző ifjúsági válogatott ellen.

Meleg, nyári idő

Az ország legnagyobb részén napos, száraz idő várható, csupán a nyugati országhatár mentén növekedhet meg délutánonként a gomolyfelhőzet és ott inkább hétfőn egy-egy zivatar is előfordulhat. A délke-

leti szél általában gyenge, vagy mérsékelt lesz.

A legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet 15, a legmagasabb nappali hőmérséklet hétfőn 30 fok körül várható.

Holnap lapszámunkból megtudhatják,

hogyan /ne?/ fogjunk

az utcanevek

visszakereszteléséhez.

Fekete krónika

Szombaton Komlón, a Fenyő utcában elgázolta Vitéz Mihályné hetven éves nyugdíjast a Baranya Megyei Húspari és Állatforgalmi Vállalat tehérgépkocsija. Az idős asszonyt a kórházba szállították, ahol belehalt sérüléseibe.

Szalántán, a Hunyadi János utca 163. számú ház előtt, Beis Ducas görög állampolgár kamionjával a megengedettnél nagyobb sebességgel haladt Pécs irányába. A megolvadt aszfalton gépkocsija megcsúszott, áttért a menetirány szerinti bal oldalra, ahol meglökött egy személygépkocsit, majd továbbhaladt és az árokba szorított egy másik, szabályosan közlekedő személygépkocsit és egy fának ütközve megállt. Az utóbbi személygépkocsit Nagy Sándorné siklósi lakos vezette, utasai közül Nagy Éva siklósi tanuló súlyos sérülést szenvedett. A három gépkocsi-

ban okozott anyagi kár 260 ezer forint.

Pakson a Dunán horgászott Sárközi Attila 25 éves traktoros, helyi lakos. A víz elsodorta műanyag kannáját, ami horgászfelszereléséhez tartozott. Sárközi Attila utána akart ušzni, fölhevült testével a vízbe ugrott, de rosszul lett. Botyán János 41 éves és Grovics Pál 21 éves paksi lakosok megpróbálták kimenteni a szerencsétlen fiatal embert, de nem sikerült nekik. A holttestét még nem találták meg.

Súlyos sérüléssel baleset történt a 70-es és a 64-es út kereszteződésében. Dr. Borbás Ágnes budapesti lakos személygépkocsijával nem adta meg az elsőbbséget a szabályosan közlekedő Bárány György budapesti lakosnak. Bárány György súlyos, utasai, Bárány Mónika és Bárány Olivér könnyebb sérülést szenvedtek.

Három püspök Csehszlovákiában

Francesco Colasuonno apostoli nuncius, a pápa kelet-európai utazó nagykövete ötnapos csehszlovákiai látogatását befejezve szombaton elutazott Prágából.

II. János Pál pápa külön megbízottja hétfőn érkezett Csehszlovákiába és ellátogatott az olomuci, a szepességi (Spis) és nagyszombati (Trnava) egyházmegyébe is. Pénteken Prágában találkozott Vladimír Jankuval, a csehszlovák kormány Egyházügyi Titkárságának vezetőjével, akivel elsősorban az

ország egyházmegyéinek többségében üresen álló püspöki székek betöltéséről tárgyalt. A találkozási közleményt nem adták ki, csehszlovák források azonban úgy tudják, hogy a közeli napokban a Szentszék és a prágai kormány egyidőben három püspök kinevezését jelenti be.

Colasuonno látogatása idején többször is találkozott a 90 éves Frantisek Tomasek bíborossal, prága érsekével, a csehszlovák katolikus egyház vezetőjével.

A peresztrojka is hibás

Nem meddő a bányászsztrájk

A kuznyecki bányászsztrájk egyik kiváltó oka az volt, hogy az átalakítás által az üzemeknek és a dolgozóknak biztosított jogokat a helyi hatalmi szervek megnyirbálták — jelentette ki Nyikolaj Szljnyukov, az SZKP KB titkára, a PB tagja, a nyugat-szibériai bányavidéken tartózkodó kormánybizottság vezetője.

Elmondta, hogy a kormánybizottság és a kemerovói egyesült sztrájkbizottság megállapodása után fokozatosan csökkent a feszültség, a bányászok visszatértek munkahelyeikre.

A kormánybizottság a tárgyalásokon kettős célt követett. Egyrészt megoldást kívánt találni a legégetőbb gondokra, a feszültség csökkentésére, másrészt hosszú távú cselekvési tervet kívánt kidolgozni a térségben felhalmozódott problémák rendezésére. A gazdasági követelések, így a gazdasági önállóság és önfinaszírozás teljesítése mellett számos konkrét szociális intézkedést is hoztak. Az ország nehéz helyzete ellenére megoldást találtak a térség ellátásának javítására.

A kuznyecki bányászok és a kormány közötti megállapodás vonatkozik az ország többi bányászára is. A megállapodás megnevezi a teljesítésért felelős minisztériumokat és a teljesítés határidejét. Így a bányászok ellenőrizni tudják a közösen hozott határozat megvalósítását.

A sztrájk azonban folytatódik. Rosztov-na-Donu bányászai péntek esti tömeggyűléseiken követelték, hogy utazzon a helyszínre kormánybizottság, vagy a Legfelsőbb Tanács küldöttsége a helyi gondok megoldása végett. Ugyancsak folytatódott a sztrájk a donyecki szénmedencében.

A kazahsztáni szénmezőkön Karaganda, Abaj és Sahtyinszk bányáinak sztrájkbizottságai pénteken éjszakába nyúlóan vitáztak. Követelték a közeli szempalatyinszki kísérleti telepen végzett atomrobbantások megszüntetését és a közelben telepített közép-hatótávolságú rakéták leszerelését, amelyek „súlyosbítják az amúgy is nehéz ökológiai helyzetet”. Szombaton folytatódott a sztrájk a Komi ASZK bányáiban.

Billy Graham, az evangélista

Isten ege alatt Istenről

Sokakat meglepett, amikor a Billy Graham Evangélizációs Társaság júliusi budapesti sajtótájékoztatóján a szervezők nem csupán „telházat” helyeztek kilátásba alapítójuk-névdójk július 29-i népstadionbeli igehirdetésére, hanem közölték: arra is minden előkészületet megtettek, hogy a netán kívül rekedtek a stadion környékén, hangszórók útján hallhassák Graham szavait.

Az, hogy ki becsülte túl vagy alul a magyarországi érdeklődést, nyilván legkésőbb a prédikáció napján majd kiderül. De, hogy mihez van szokva ez a túlzás nélkül már egész világot bejár, példa nélkül álló vallási intézmény, az éppen ezekből az előkészületekből is jól látható. Sokan kételkednek is abban, hogy lehet-e őszinte az olyan vallási igehirdetés, amely a meghitt „lélekhez szólás” helyett a szinte show-elemeket felvonultató, tömegrendezvény benyomását kelti.

Tény, hogy Graham e tekintetben igazi „amerikai” termék. Graham egyik legutolsó könyvének magyarországi előszavá-

ban dr. Haraszi Sándor éppen erről jegyezte meg, hogy voltaképpen Graham a mindjobban urbanizált, az ipari társadalom számtalan új formájával, szokásával azonosuló világunk adottságait vette figyelembe akkor, amikor a templomoktól elforduló embereknek mintegy „utána menve”, semleges helyeken, a szabad ég alatt kezdte nekik közvetlen hangon, hétköznapi természetességgel a hit, a remény fontosságáról, az Istennel való megbékélés győgyírt hozó hatásáról beszélni.

És — dr. Haraszi szerint — éppen Graham példája mutatja, hogy az emberek sok esetben csupán a hagyományos egyházi rituálék kötöttségeit, az ódon templomok szűkre szabott falait érezték és érzik tőlük már távolabb álló, mai életükkel esetleg idegennek ható környezetnek.

A magányos, a nagyvárosi életben elidegenedett, a szűkebb és tágabb világ számtalan problémájától nap mint nap fusztrált ember ugyanakkor nagyonyis, ma is „éhe a szónak”, a vigasznak, a bátorításnak.

Sógortörténet 14.

Salzburgi kenyér

A történet több, mint tíz éves, most mégis ide kíváncsok, hisz a befejezése azóta is várat magára. A salzburgi óváros házai között nézelődünk 1978-ban. Európa talán legszebb városában hamar múlik az idő és csak korgó gyomrunk figyelmeztetett arra, hogy régen elharangozták a delet. A városzéli kempingben megfelelő étel és konzervitalék várt ránk, de kenyér egy szem se.

Néhány perces tanakodás után felismertük, hogy szombaton késő délután még Ausztriában sem egyszerű kenyeret venni. Ezt a Dóm (Szent Rupert Székesegyház) mögött egy kis cukrászdában, hűsítő szűrőszőlgetve tárgyaltuk meg. A tulajdonos hallva a magyar szót, odajött és kérdezte, miben segíthet.

Mint a beszélgetésből kiderült, földik vagyunk, mert ő Kaposváron látta meg a magyar eget. Újdonsült ismerősünk rögtön intézkedett. Az egyik alkalmazottja kis Fiatján elmentünk ahhoz a pékhez, ahol a szendvicseknek való kenyeret beszerzi és ahol éjjel-nappal kiszolgálják.

Alaposan felpakoltunk kenyérből, amit „földink” csak kisebb közelharc árán engedett kifizetni. A cukrászdában folytatott a beszélgetést. Nem értette, hogy engedtek ki bennünket és azt végképp nem, hogyha már ott vagyunk, miért akarunk hazamenni.

Végül abban maradtunk, hogy rövidesen ellátogat Magyarországra és akkor felkeres megkóstolni a magyar kenyeret. Azóta se jött.

Pedig néhány szelet kenyér mindig van otthon.